

บรรยายเนติ ครั้งที่ ๗

กฎหมายเงินทดแทน

ที่มา

ปี ๑๙๒๕ องค์การแรงงานระหว่างประเทศประกาศอนุสัญญาสองฉบับเกี่ยวกับเงินทดแทนได้แก่ Convention concerning Workmen's Compensation for Accidents และ Convention concerning Workmen's Compensation for Occupational Diseases กำหนดการบาดเจ็บหรือการเสียชีวิตจากการบาดเจ็บของลูกจ้างและกำหนดชนิดของโรคอันเกิดจากการทำงานให้ประเทศสมาชิกนำไปอนุวัติใช้เพื่อเยียวยาผลกระทบจากการขาดรายได้แก่ลูกจ้าง มีผลใช้บังคับวันที่ ๑ เมษายน ๑๙๒๗ ต่อมาปี ๒๕๑๕ ประเทศไทยได้ประกาศใช้ประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๕ กำหนดให้มีการจัดตั้งสำนักงานกองทุนเงินทดแทนในกรมแรงงาน มีหน้าที่เก็บเงินสมทบจากนายจ้างและสถานประกอบการเพื่อนำมาจ่ายเป็นค่าทดแทนแก่ลูกจ้างซึ่งประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ต่อมาได้มีพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มีผลใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ กรกฎาคม ๒๕๓๗ แยกเงินทดแทนและกองทุนเงินทดแทนจากกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานออกมาเป็นกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทนเฉพาะโดยมาตรา ๒๖ วรรคสอง กำหนดให้กองทุนเงินทดแทนตามประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ ๑๐๓ ลงวันที่ ๑๖ มีนาคม ๒๕๑๕ เป็นกองทุนตามพระราชบัญญัตินี้ด้วย โดยหน้าที่ของนายจ้างที่ต้องรับผิดชอบต่อสุขภาพของลูกจ้างจากแนวคิดของ Duty of Care ในระบบกฎหมายคอมมอนลอว์ซึ่งกำหนดเป็นหน้าที่โดยปริยายที่นายจ้างต้องดำเนินการให้ลูกจ้างมีความปลอดภัยในการทำงาน (feeling safe at work) รวมทั้งป้องกันไม่ให้ลูกจ้างได้รับอันตรายแก่กาย (prevention of injury) รวมทั้งหยุดยั้งการล่วงเกิน (stopping harassment) และให้คำแนะนำเกี่ยวกับสุขภาพแก่ลูกจ้าง หน้าที่นี้สะท้อนให้เห็นอย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติความปลอดภัย อาชีวอนามัย และสภาพแวดล้อมในการทำงาน พ.ศ.๒๕๕๔ ในส่วนของกฎหมายเงินทดแทนกำหนดให้นายจ้างต้องรับผิดชอบต่อลูกจ้างโดยตรงโดยไม่ต้องพิสูจน์ความผิดของนายจ้าง (Strict liability)

วัตถุประสงค์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๗๑/๒๕๕๙ การจัดตั้งกองทุนเงินทดแทนขึ้นตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างโดยทั่วไป เพื่อให้ลูกจ้างได้รับเงินทดแทนโดยมิต้องเสี่ยงกับฐานะการเงินของนายจ้าง โดยลูกจ้างจะมีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ เท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นแต่ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ลูกจ้างพึงได้ตามกฎหมายอื่น กรณีลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ซึ่งหากลูกจ้างได้รับเงินทดแทนครบตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ จากนายจ้างแล้ว จึงเท่ากับนายจ้างได้ทดรองจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างนั้นไปก่อน ลูกจ้างย่อมไม่มีสิทธิขอรับเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทนได้อีก

หลักการ

๑.กฎหมายเงินทดแทนเป็นกฎหมายสังคมที่มีโทษทางอาญาและเป็นกฎหมายเกี่ยวกับความสงบเรียบร้อยของประชาชน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๓/๒๕๑๖)

๒.กฎหมายเงินทดแทนคุ้มครองการทำงานของลูกจ้างทุกคนแม้จะเป็นคนต่างด้าวก็ตาม อันเป็นไปตามหลักการไม่เลือกปฏิบัติเพราะความแตกต่างทางเชื้อชาติตาม International Convention of the Rights of All Migrant Workers and Members of Their Families ซึ่งคนต่างด้าวที่เข้ามาทำงานในประเทศไทยมี ๔ ประเภท คือ ๑.ประเภททั่วไปที่มีทักษะฝีมือสูงเข้ามาทำงานตามบริษัทแม่จากต่างประเทศ ๒.ประเภทที่อยู่ในราชอาณาจักรก่อนวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๑๕ จะได้ใบอนุญาตให้ทำงานตลอดชีพในราชอาณาจักร ๓.ประเภทเข้ามาทำงานที่จำเป็นเร่งด่วนเป็นครั้งคราวไม่เกิน ๑๕ วัน ๔.ประเภทหลบหนีเข้าเมืองที่ต้องพิสูจน์สัญชาติหรือส่งกลับที่ได้รับการผ่อนผันให้ทำงานชั่วคราวในงานกรรมกรและงานบ้าน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๘๒/๒๕๕๘ แม้โจทก์เป็นคนต่างด้าวสัญชาติพม่าซึ่งเข้าเมืองมาโดยมิชอบแต่ต่อมารัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยโดยอนุมัติของคณะรัฐมนตรีได้อนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักรเป็นกรณีพิเศษ โจทก์ได้ทำทะเบียนประวัติและบัตรประจำตัวคนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย กับแบบรับรองรายการทะเบียนประวัติของคนต่างด้าวที่ได้รับอนุญาตให้อยู่ในราชอาณาจักร กรมการจัดหางานออกใบอนุญาตให้โจทก์ทำงานกับนายจ้างมีกำหนด ๑ ปี นายจ้างสามารถใช้ใบอนุญาตดังกล่าวไปลงทะเบียนนายจ้างและแบบรายการแสดงรายชื่อลูกจ้างได้ โจทก์จึงเป็นผู้ได้รับความคุ้มครองตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ และมีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทน

๓.การเรียกร้องหรือการได้สิทธิหรือประโยชน์ตามพระราชบัญญัตินี้ไม่เป็นการตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ลูกจ้างพึงได้ตามกฎหมายอื่น (มาตรา ๗)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๖๔/๒๕๔๗ โจทก์ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานย่อมมีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ และโจทก์เป็นผู้ประสบภัยจากรถจึงเป็นผู้รับประโยชน์ มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.๒๕๓๕ นายจ้างโจทก์จะมีสิทธิขอรับเงินทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคมได้ก็แต่เฉพาะที่ได้ทรงจ่ายเงินทดแทนไปก่อนแล้วไปขอรับคืนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๒๕ เท่านั้น และแม้นายจ้างจะเป็นผู้เอาประกันภัยรถโดยสารคันที่โจทก์ทำงานและประสบอุบัติเหตุ แต่ก็มีผู้ประสบภัยจากรถ จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทนตามพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ประสบภัยจากรถ พ.ศ.๒๕๓๕ การที่นายจ้างจ่ายค่ารักษาพยาบาลไปก่อนแล้ว และได้ขอรับคืนจากบริษัทผู้รับประกันภัย เป็นการจ่ายแทนบริษัทผู้รับประกันภัยในฐานะผู้เอาประกันภัย มิใช่ทรงจ่ายในฐานะนายจ้างตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๒๕ จึงไม่มีสิทธิมาขอรับเงินคืนจากสำนักงานประกันสังคมและไม่อาจสละสิทธิในเงินดังกล่าวได้ ทั้งการได้มาซึ่งสิทธิหรือประโยชน์ตามกฎหมายอื่นไม่ตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ลูกจ้างพึงได้ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๗ โจทก์จึงมีสิทธิได้รับเงินค่ารักษาพยาบาลตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗

๔.พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มีวัตถุประสงค์เพื่อคุ้มครองลูกจ้าง การตีความข้อกฎหมายที่เป็นปัญหาหรือมีข้อสงสัยให้ตีความไปในทางหรือนัยให้ความคุ้มครองหรือให้ประโยชน์แก่ผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๒๔๕/๒๕๕๖)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๒๖/๒๕๒๘ ลูกจ้างเป็นยามเฝ้าดูแลเครื่องอัดหินและเครื่องซ่อมทางรถไฟของนายจ้าง ถูกคนร้ายใช้ปืนลอบยิงถึงแก่ความตายขณะนอนอยู่ในมุ้งบริเวณสถานที่กองเก็บทรัพย์สินของนายจ้าง ซึ่งขณะเกิดเหตุอยู่ในเวลาปฏิบัติหน้าที่ตามปกติของผู้ตาย ไม่ปรากฏว่ามีสาเหตุมาจากเหตุส่วนตัวหรือเหตุอื่นที่ไม่เกี่ยวกับการทำงาน ถือว่าผู้ตายประสบอันตรายถึงตายเนื่องจากการทำงาน

๕.พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ เป็นกฎหมายพิเศษซึ่งใช้บังคับระหว่างนายจ้างกับลูกจ้างกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายถึงแก่ความตายอันเนื่องมาจากการทำงานให้แก่นายจ้างโดยเฉพาะ มิใช่การจ่ายค่าสินไหมทดแทนความเสียหายและกฎหมายก็ไม่ได้บัญญัติให้นายจ้างเรียกเอาเงินทดแทนที่จ่ายไปนั้นคืนจากผู้ทำละเมิดต่อลูกจ้างได้แต่อย่างใด นายจ้างจึงไม่อาจอ้างการรับช่วงสิทธิมาฟ้องเรียกร้องค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายไปคืนจากผู้ทำละเมิดต่อลูกจ้าง (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๖๓๐/๒๕๕๔)

๖.สิทธิในการรับเงินทดแทนเป็นสิทธิเฉพาะตัวไม่ตกทอดแก่ทายาท (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๗๕/๒๕๓๖)

การใช้บังคับ

ตามประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง ประเภท ขนาดของกิจการ และท้องที่ที่ให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ข้อ ๒ กำหนดให้นายจ้างที่มีลูกจ้างทำงานตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปในทุกท้องที่ทั่วราชอาณาจักรมีหน้าที่จ่ายเงินสมทบ

ไม่ใช้บังคับ

พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๔ พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่

(๑)ราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และราชการส่วนท้องถิ่น เฉพาะข้าราชการหรือลูกจ้างประจำ

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๗๕/๒๕๔๘ พ.ร.บ. ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๔ (๑) บัญญัติว่า พระราชบัญญัตินี้ไม่ใช้บังคับแก่ข้าราชการ ลูกจ้างประจำ ลูกจ้างชั่วคราวรายวัน และลูกจ้างชั่วคราวรายชั่วโมงของราชการส่วนกลาง ราชการส่วนภูมิภาค และ ราชการส่วนท้องถิ่น ยกเว้นลูกจ้างชั่วคราวรายเดือน โดยมีได้ให้ความหมายคำว่า "ข้าราชการ" ไว้โดยเฉพาะ จึงต้องใช้ความหมายคำว่า "ข้าราชการ" ตามพจนานุกรม คือ คนที่ทำงานราชการตามทำเนียบ ผู้ปฏิบัติราชการในส่วนราชการ ซึ่งหมายถึงผู้ที่ปฏิบัติราชการหรือทำงานในหน้าที่ราชการ เมื่อฟังได้ว่าพยาบาลนอกเวลาแม้เป็นข้าราชการประจำ แต่ได้ทำงานให้แก่โจทก์ทั้งสองซึ่งเป็นเอกชนนอกเวลาราชการในฐานะลูกจ้างของโจทก์ทั้งสอง พยาบาลนอกเวลา จึงไม่ใช่ข้าราชการตามความในมาตรา ๔ (๑) แห่ง พ.ร.บ. ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ และเป็นลูกจ้างซึ่งต้องอยู่ในบังคับของบทกฎหมายดังกล่าว โจทก์ทั้งสองผู้เป็นนายจ้างจึงต้องนำส่งเงินสมทบกองทุนประกันสังคมและเงินสมทบ กองทุนเงินทดแทนสำหรับลูกจ้างดังกล่าว

(๒) รัฐวิสาหกิจตามกฎหมายว่าด้วยรัฐวิสาหกิจสัมพันธ

รัฐวิสาหกิจจะมีการกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ และอัตราการจ่ายเงินทดแทนตามมาตรฐานขั้นต่ำสำหรับเงินทดแทนคือ ประกาศคณะกรรมการแรงงานรัฐวิสาหกิจสัมพันธ เรื่อง การจ่ายเงินทดแทน

(๓) รัฐบาลต่างประเทศหรือองค์การระหว่างประเทศ สำหรับลูกจ้างซึ่งมิใช่เป็นการจ้างงานในประเทศ

(๔) นายจ้างอื่นตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

ประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง ประเภท ขนาดของกิจการ และท้องที่ที่ให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบ (ฉบับที่ ๒) ลงวันที่ ๒๗ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ ข้อ ๒ กำหนดยกเว้นสำหรับ

(๑) นายจ้างซึ่งประกอบอาชีพเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งไม่ได้ใช้ลูกจ้างตลอดปีและไม่มีการจ้างงานในลักษณะอื่นรวมอยู่ด้วย

(๒) นายจ้างที่เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งงานที่ลูกจ้างทำนั้นมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย

(๓) นายจ้างซึ่งประกอบการค้าเร่ การค้าแผงลอย

และตามมาตรา ๕ บัญญัตินิยามคำว่า “ลูกจ้าง” หมายความว่า ผู้ซึ่งทำงานให้นายจ้างโดยรับค่าจ้างไม่ว่าจะเรียกชื่ออย่างไร แต่ไม่รวมถึงลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย ดังนั้นหากเป็นนายจ้างที่จ้างลูกจ้างซึ่งทำงานเกี่ยวกับงานบ้านอันมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วยก็ไม่มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินทดแทนแก่ลูกจ้างตามกฎหมายฉบับนี้เช่นกัน

นอกจากนั้น ยังมีกิจการอื่นตามกฎหมายเฉพาะที่กำหนดยกเว้นไว้ เช่น พระราชบัญญัติองค์การมหาชน พ.ศ.๒๕๔๙ มาตรา ๓๘ บัญญัติให้กิจการขององค์การมหาชนไม่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมายแรงงาน ซึ่งรวมทั้งกฎหมายว่าด้วยเงินทดแทนด้วย เป็นต้น

ผู้มีหน้าที่จ่ายเงินทดแทน

๑. นายจ้าง ตามมาตรา ๕ หมายความว่า ผู้ซึ่งตกลงรับลูกจ้างเข้าทำงานโดยจ่ายค่าจ้างให้ และหมายความรวมถึงผู้ซึ่งได้รับมอบหมายให้ทำงานแทนนายจ้าง ในกรณีที่นายจ้างเป็นนิติบุคคลให้หมายความรวมถึงผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลและผู้ซึ่งได้รับมอบหมายจากผู้มีอำนาจกระทำการแทนนิติบุคคลให้ทำการแทนด้วย

๒. ผู้รับเหมาช่วงและผู้รับเหมาขั้นต้น ตามมาตรา ๑๐ ในกรณีที่นายจ้างซึ่งเป็นผู้รับเหมาช่วงไม่จ่ายเงินทดแทน เงินสมทบ หรือเงินเพิ่ม ให้ผู้รับเหมาช่วงในลำดับถัดขึ้นไปหากมีตลอดสายจนถึงผู้รับเหมาขั้นต้นซึ่งมิใช่ นายจ้างร่วมรับผิดชอบกับผู้รับเหมาช่วงซึ่งเป็นนายจ้างในการจ่ายเงินทดแทน เงินสมทบ หรือเงินเพิ่ม

ให้ผู้รับเหมาขั้นต้นหรือผู้รับเหมาช่วงซึ่งมิใช่ นายจ้างที่ได้จ่ายเงินทดแทน เงินสมทบ หรือเงินเพิ่ม มีสิทธิไล่เบียดเอาแก่นายจ้างและบรรดาผู้รับเหมาช่วงอื่นหากมีตลอดสายในเงินทดแทน เงินสมทบ หรือเงินเพิ่ม ที่ได้จ่ายให้แก่ลูกจ้างหรือสำนักงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๗๑/๒๕๕๕ การจัดตั้งกองทุนเงินทดแทนขึ้นตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้าง เพื่อให้ลูกจ้างได้รับเงินทดแทนโดยมิต้องเสี่ยงกับฐานะการเงินของนายจ้าง โดยลูกจ้างจะมีสิทธิได้รับเงินทดแทนเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นแต่ไม่เกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง โดยไม่ตัดสิทธิหรือประโยชน์ที่ลูกจ้างพึงได้ตามกฎหมายอื่น กรณีลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงาน ซึ่งหากลูกจ้างได้รับเงินทดแทนครบจากนายจ้างแล้ว จึงเท่ากับนายจ้างได้ตรงจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างนั้นไปก่อน ลูกจ้างย่อมไม่มีสิทธิขอรับเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทนได้อีก เมื่อโจทก์ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน และ อ.ผู้รับเหมาช่วงในลำดับถัดไปได้รับผิดชอบจ่ายค่าทดแทนและค่ารักษาพยาบาลในการที่โจทก์เข้ารับการรักษาพยาบาลให้แก่โจทก์โดยโจทก์ไม่ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเอง อันเป็นการจ่ายเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นตามกฎกระทรวงซึ่งโจทก์ยอมรับเงินทดแทนดังกล่าวโดยไม่ได้แย้งคัดค้านว่าจำนวนเงินทดแทนที่ได้รับไปแล้วไม่ชอบด้วยพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ และไม่ปรากฏว่า อ.ยินยอมให้โจทก์ขอรับเงินทดแทนที่ได้ตรงจ่ายไปคืนจากจำเลยที่ ๒ โจทก์จึงขอรับเงินทดแทนจากกองทุนเงินทดแทนอีกไม่ได้

๓.ผู้ประกอบกิจการ ตามมาตรา ๑๑

๔.ผู้รับเหมาค่าแรง ตามมาตรา ๑๑

มาตรา ๑๑ ในกรณีที่ผู้ประกอบกิจการได้ว่าจ้างด้วยวิธีเหมาค่าแรง โดยมอบให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดรับช่วงไปควบคุมดูแลการทำงานและรับผิดชอบในการจ่ายค่าจ้างให้แก่ลูกจ้างอีกทอดหนึ่ง หรือมอบหมายให้บุคคลหนึ่งบุคคลใดเป็นผู้จัดหาลูกจ้างมาทำงานอันมิใช่การประกอบธุรกิจจัดหางาน โดยการทำงานนั้นเป็นส่วนหนึ่งส่วนใดในกระบวนการผลิตหรือธุรกิจซึ่งกระทำในสถานประกอบการหรือสถานที่ทำงานของผู้ประกอบกิจการ และเครื่องมือที่สำคัญสำหรับใช้ทำงานนั้นผู้ประกอบกิจการเป็นผู้จัดหา กรณีเช่นว่านี้ผู้ประกอบกิจการย่อมอยู่ในฐานะนายจ้างซึ่งมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้

ในกรณีที่ผู้รับเหมาค่าแรงตามวรรคหนึ่งเป็นผู้ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนนายจ้างต่อสำนักงาน ตามมาตรา ๔๔ ในฐานะนายจ้าง ให้ผู้รับเหมาค่าแรงมีหน้าที่ปฏิบัติตามพระราชบัญญัตินี้เช่นเดียวกับนายจ้าง ในกรณีเช่นว่านี้ผู้ประกอบกิจการหลุดพ้นจากความรับผิดชอบในหนี้เงินสมทบและเงินเพิ่มเพียงเท่าที่ผู้รับเหมาค่าแรงได้นำส่งสำนักงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๑๙๘/๒๕๔๖ การที่จะถือว่าผู้ประกอบกิจการอยู่ในฐานะนายจ้างของลูกจ้างของผู้รับเหมาค่าแรงตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ.๒๕๓๓ มาตรา ๓๕ และมีหน้าที่ต้องยื่นแบบรายการตามมาตรา ๓๔ และจ่ายเงินสมทบสำหรับลูกจ้างของผู้รับเหมาค่าแรงต่อสำนักงานประกันสังคม คนงานที่มาทำงานให้แก่ผู้ประกอบกิจการจะต้องเป็นลูกจ้างของผู้รับเหมาค่าแรง

การจ่ายเงินทดแทน

พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๑๓ เมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ให้นายจ้างจัดให้ลูกจ้างได้รับการรักษาพยาบาลทันทีตามความเหมาะสมแก่อันตรายหรือความเจ็บป่วยนั้น และให้นายจ้างจ่ายค่ารักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

ให้นายจ้างจ่ายค่ารักษาพยาบาลตามวรรคหนึ่งโดยไม่ชักช้าเมื่อฝ่ายลูกจ้างแจ้งให้นายจ้างทราบ

ตามมาตรานี้กำหนดหน้าที่ของนายจ้างเมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยต้องจัดให้ลูกจ้างเข้ารับการรักษาพยาบาลและจ่ายค่ารักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินกฎกระทรวงค่ารักษาพยาบาลที่ให้นายจ้างจ่าย พ.ศ. ๒๕๖๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๑๓/๒๕๕๗ ตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๕ “ค่ารักษาพยาบาล” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตรวจ การรักษา การพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น เพื่อให้ผลของการประสบอันตรายหรือการเจ็บป่วยบรรเทาหรือหมดสิ้นไป และหมายความรวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องใช้ หรือวัตถุที่ใช้แทนหรือช่วยอวัยวะที่ประสบอันตรายด้วย ค่าห้อง ค่าอาหาร ค่าบริการพยาบาล และค่าบริการทั่วไป ตามกฎกระทรวงกำหนดค่ารักษาพยาบาลที่ให้นายจ้างจ่าย พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๖ จึงเป็นส่วนหนึ่งของ “ค่ารักษาพยาบาล” ด้วย เนื่องจากถือว่าเป็นค่าใช้จ่ายอย่างอื่นที่จำเป็น

ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย

พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๕ “ประสบอันตราย” หมายความว่า การที่ลูกจ้างได้รับอันตรายแก่กายหรือผลกระทบแก่จิตใจ หรือถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำงานหรือป้องกันรักษาประโยชน์ให้แก่นายจ้างหรือตามคำสั่งของนายจ้าง

“ประสบอันตราย” ตามมาตรา ๕ หมายถึง

ก.การได้รับอันตรายแก่กาย ได้แก่ การที่ลูกจ้างได้รับบาดเจ็บตามร่างกายโดยทั่วไปทั้งอวัยวะภายในและภายนอก

ข.ได้รับผลกระทบต่อจิตใจ ได้แก่ เกิดความหวาดกลัว ประสาทหลอน

ค.ได้รับอันตรายจนถึงแก่ความตาย เป็นผลสืบเนื่องจากการได้รับอันตรายแก่กายหรือจิตใจ

ซึ่งจะต้องเกิดจากเหตุใดเหตุหนึ่ง ดังนี้

ก.เนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง

การประสบอันตรายตามมาตรานี้เป็นอันตรายที่เกิดขึ้นเนื่องจากลักษณะหรือสภาพของการทำงานหรือต่อเนื่องใกล้ชิดจากการทำงานตามหลัก “going and coming rule” ซึ่งหมายความว่า นายจ้างไม่ได้รับผิดชอบต่อการประสบอันตรายของลูกจ้างที่อยู่นอกสถานที่ทำงาน ซึ่งจะมีข้อยกเว้นบางประการ เช่น

ข้อยกเว้นตามหลัก The Premises Exception ใช้กรณีที่ลูกจ้างเข้ามาอยู่ในบริเวณที่เป็นส่วนหนึ่งของสถานที่ทำงานของนายจ้าง อาจถือได้ว่าอยู่ในความหมายของระหว่างการทำงานแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๐๘/๒๕๓๓ ผู้ตายมีหน้าที่ทำความสะอาดพื้นรถไฟโดยต้องเดินทางไปกับขบวนรถไฟ การที่ผู้ตายพักผ่อนหลังจากการทำงานตั้งแต่เวลา ๒๓ นาฬิกา ถึง ๔.๓๐ นาฬิกา ของวันรุ่งขึ้น ก็เพื่อให้ผู้ตายได้มีเวลาพักผ่อนนอนหลับแล้วจะได้เริ่มปฏิบัติงานต่อจนถึงเวลาที่รถไฟถึงสถานีปลายทาง การที่ผู้ตายปิดประตูรถแล้วพลัดตกจากขบวนรถไฟจนถึงแก่ความตายในช่วงเวลาที่ผู้ตายพักผ่อนหลังจากที่ได้ทำงานมาแล้ว จึงเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๒๔/๒๕๓๓ ลูกจ้างประสบอันตรายขณะฝึกซ้อมกีฬาซึ่งนายจ้างสั่งให้ซ้อมและแข่งขัน จึงเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการปฏิบัติงานให้แก่ นายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๖๓/๒๕๓๐ ลูกจ้างลงแข่งกีฬาฟุตบอลที่นายจ้างจัดขึ้นในวันหยุดนอกเวลาทำงานปกติแล้วได้รับบาดเจ็บกระดูกหน้าแข้งขวาหัก ย่อมเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการปฏิบัติงานให้แก่ นายจ้าง

แต่หากยังไม่เข้าอยู่ในขอบเขตของสถานที่ทำงาน ยังไม่เข้ากรณีที่จะได้รับความคุ้มครอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๐๗/๒๕๒๑ ผู้ตายซึ่งเป็นลูกจ้างโจทก์ยังยืนอยู่หน้าโรงงานภายนอกบริเวณโรงงานก่อนถึงเวลาเริ่มทำงานของโรงงานโจทก์ ได้ถูกรถยนต์บรรทุกที่แล่นมาในถนนพุ่งเข้าชนตรงบริเวณหน้าประตูทางเข้าโรงงานถึงแก่ความตายทันที การที่จะถือว่าเป็นการทำงานให้นายจ้างต้องเป็นไปตามขอบเขตการจ้างและหน้าที่การงานของลูกจ้าง เมื่อผู้ตายเพียงแต่จะเข้าไปทำงานให้นายจ้างในโรงงานตามหน้าที่ที่ได้รับอันตรายจากเหตุการณ์ภายนอกโรงงานเสียก่อน โดยยังไม่ได้ทำงานใด ๆ ให้แก่นายจ้าง กรณีนี้ถือไม่ได้ว่าผู้ตายถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

ข.เป็นการป้องกันรักษาประโยชน์ให้แก่ นายจ้าง

ข้อยกเว้นตามหลัก The Special Dangers Exception ใช้กับกรณีที่การทำงาน of ลูกจ้างอาจต้องมีความเสี่ยงที่จะประสบอันตรายมากกว่าปกติ แม้จะเป็นการเลือกของลูกจ้างเอง แต่ทำเพื่อประโยชน์ของนายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๑/๒๕๓๕ ผู้ควบคุมงานของนายจ้างสั่งให้ลูกจ้างทำความสะอาดที่พักแรมชั่วคราวที่ศาลาการเปรียญวัดที่ใช้ในระหว่างออกปฏิบัติงานก่อสร้างขยายเขตระบบจำหน่ายไฟฟ้า การทำความสะอาดที่พักจำเป็นต้องใช้น้ำด้วย การที่จะนำเอาน้ำในสระขึ้นมาใช้เป็นหน้าที่ของลูกจ้าง ฉะนั้น ลูกจ้างจะใช้วิธีการอย่างใดเป็นเรื่องอยู่ในดุลพินิจของลูกจ้างเพื่อให้ได้น้ำขึ้นมาใช้ เมื่อลูกจ้างเลือกวิธีโดยไปยืมมอเตอร์สูบน้ำจากพระภิกษุมานำสูบน้ำเพื่อทำความสะอาดตามคำสั่ง ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ นายจ้าง เมื่อลูกจ้างถูกไฟฟ้าดูดถึงแก่ความตายขณะที่อยู่ระหว่างกำลังใช้มอเตอร์ที่ยืมมา นายจ้างจึงต้องจ่ายเงินทดแทน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๐๐๘/๒๕๔๙ เนื่องจากมีพนักงานในแผนกที่ ๖. สามโจทก์เป็นหัวหน้ามาถามโจทก์ว่า ๖. อยู่ที่ไหน มีงานให้เซ็นชื่อ โจทก์จึงไปตาม ๖. ที่นอนอยู่มุมหลังห้องให้ไปทำงาน ระหว่างที่โจทก์เดิน

ผ่านเครื่องดูดอากาศ เครื่องดูดอากาศได้ดูดแขนโจทก์เข้าไปเป็นเหตุให้มีมือซ้ายขาด แม้ว่า ว. จะหลบเข้าไปนอนจนถึงเวลาทำงานแล้วยังไม่ไปทำงาน แต่โจทก์มิได้ไปตามเนื่องจากกลัวว่า ว. จะถูกนายจ้างลงโทษหรือโจทก์จะไปกระทำเรื่องส่วนตัวที่ไม่เกี่ยวกับการทำงาน แต่ถือเป็นกรณีที่โจทก์ได้รับอันตรายแก่กายเนื่องจากป้องกันรักษาประโยชน์ให้แก่ นายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๘๗/๒๕๕๓ การเดินทางไปเก็บเงินจากลูกค้าตามหน้าที่ซึ่งนายจ้างไม่เคร่งครัดต่อการลงเวลาทำงานในแต่ละวันและลูกจ้างได้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบแล้ว ทั้งเวลาเดินทางและเวลานัดหมายให้ไปรับก็ต่อเนื่องและคาบเกี่ยวกับเวลาเริ่มทำงานปกติ เหมาะสมตามสภาพของงานที่ลูกจ้างจะพึงกระทำเพื่อประโยชน์ของนายจ้าง ถือว่า เป็นการเริ่มทำงานให้นายจ้างแล้ว เมื่อลูกจ้างประสบเหตุทางรถยนต์ถึงแก่ความตายในระหว่างเดินทางไปเก็บเงินจึงเป็นการประสบอันตรายถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำงานให้แก่ นายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๔๗๗/๒๕๓๗ ลูกจ้างให้เพื่อนร่วมงานขับรถไปจ้างรถคันอื่นมาลากรรถบรรทุกที่ติดหล่มอยู่โดยลูกจ้างเดินทางไปด้วย ระหว่างทางรถเสียหลักพลิกคว่ำเป็นเหตุให้ลูกจ้างถึงแก่ความตาย ดังนั้นพนักงานเงินทดแทนและเลขาธิการสำนักงานประกันสังคมต้องมีคำสั่งให้นายจ้างจ่ายค่าทดแทน

ค.ทำงานตามคำสั่งของนายจ้าง

ข้อยกเว้นตามหลัก The Special Errands Exception ใช้กรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายเมื่อต้องไปทำงานพิเศษนอกสถานที่ทำงานตามคำสั่งของนายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๗๐๐/๒๕๓๐ ลูกจ้างเป็นพนักงานขับรถมีหน้าที่ต้องดูแลรักษารถยนต์ในความรับผิดชอบให้ใช้การได้ดี การที่ผู้บังคับบัญชาอนุมัติให้ลูกจ้างนำรถยนต์ไปทำความสะอาดและอัดจาระบีเป็นงานในหน้าที่ เมื่อลูกจ้างไปที่ร้านผู้รับจ้างเพื่อนำรถยนต์กลับขณะเดินข้ามถนนถูกรถยนต์ชนตาย จึงเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๘๗/๒๕๕๓ การเดินทางไปเก็บเงินค่าสินค้าจากลูกค้าตามหน้าที่ ซึ่งนายจ้างไม่เคร่งครัดต่อการลงเวลาทำงานในแต่ละวันและลูกจ้างได้แจ้งให้ผู้บังคับบัญชาทราบแล้ว ทั้งเวลาที่เดินทางไปและเวลานัดหมายให้ไป รับเงินก็ต่อเนื่องและคาบเกี่ยวกับเวลาเริ่มทำงานปกติ เหมาะสมตามสภาพของงานที่ลูกจ้างจะพึงกระทำเพื่อประโยชน์ของนายจ้าง ถือว่าเป็นการเริ่มทำงานให้นายจ้างแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๙๑๙/๒๕๓๘ ลูกจ้างผู้ตายออกเดินทางไปจากบ้านพักเพื่อไปเก็บเงินจากลูกค้าตามคำสั่งของนายจ้างและประสบอันตรายขณะกำลังเดินทาง ลักษณะการทำงานของผู้ตายในวันเกิดเหตุจึงไม่ต้องเข้าไปยังที่ทำงาน แต่ผู้ตายได้ออกจากบ้านพักตรงไปยังบ้านของลูกค้าเพื่อปฏิบัติหน้าที่ตามที่ได้รับมอบหมาย ซึ่งเห็นว่าผู้ตายได้เริ่มลงมือทำงานแล้วแต่ยังไม่ถึงที่หมาย ถือได้ว่าผู้ตายประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๗๓/๒๕๒๖ งานประจำของโจทก์คือการทำงานในกิจการธนาคารในหน่วยงานอำเภอพัฒนานิคม เมื่อธนาคารผู้เป็นนายจ้างมีคำสั่งให้โจทก์ไปแข่งขันกีฬาที่จังหวัดระยองระหว่างพนักงานธนาคารด้วยกัน ย่อมเป็นงานพิเศษตามครั้งคราวที่ธนาคารผู้เป็นนายจ้างจะมีคำสั่งและเมื่อถึงวันปิด

การแข่งขันโจทก์ก็ได้เดินทางกลับหน่วยงานประจำเช่นนี้ ปรากฏว่าโจทก์ยังกลับไปไม่ถึงที่พักประจำหน่วยงาน อำเภอพัฒนานิคม ก็ยังได้ชื่อว่าโจทก์ปฏิบัติงานพิเศษอันเป็นการปฏิบัติงานให้แก่นายจ้าง การที่โจทก์ได้รับอันตรายระหว่างเดินทางกลับจึงเป็นการประสบอันตรายขณะปฏิบัติงานให้แก่นายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๐๒/๒๕๒๗ ผู้จัดการของบริษัทสั่งให้นาย ก. ซึ่งเป็นผู้ช่วยผู้จัดการของบริษัทไปตรวจเยี่ยมและแสดงตัวต่อลูกค้าที่จังหวัดกระบี่และจังหวัดตรัง นาย ก. ได้ขอรถไปงานหมั้นที่จังหวัดตรังและถือโอกาสไปเยี่ยมลูกค้าด้วย ผู้จัดการอนุญาตเพราะเป็นสวัสดิการอย่างหนึ่งที่ให้แก่พนักงานและเป็น การปฏิบัติตามประเพณีของท้องถิ่น หลังเสร็จงานหมั้น ลูกจ้างนาย ก. ไปเยี่ยมลูกค้าที่จังหวัดกระบี่แล้ว เดินทางต่อไปถึงที่เกิดเหตุ รถคันที่ลูกจ้างขับชนกับรถยนต์บรรทุกเป็นเหตุให้ลูกจ้างและนาย ก. ถึงแก่ความตาย ดังนั้นเมื่อขณะเกิดเหตุงานหมั้นได้ผ่านพ้นไปแล้วเป็นเวลาระหว่างการตรวจเยี่ยมและแสดงตัวต่อลูกค้าตาม คำสั่งของนายจ้าง จึงถือว่าเป็นกิจการในวัตถุประสงค์ของบริษัท ต้องถือว่าลูกจ้างผู้ตายถึงแก่ความตาย เนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๐๕/๒๕๔๐ ลูกจ้างประสบอันตรายขณะเดินทางกลับจากบ้านลูกค้าของ นายจ้างซึ่งนายจ้างสั่งให้ลูกจ้างไปรับผลการตรวจน้ำลายของลูกค้า จึงถือได้ว่าการถึงแก่ความตายของลูกจ้าง เกิดเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง การที่ลูกจ้างไม่ได้กลับบ้านในทันทีที่ปฏิบัติหน้าที่เสร็จเนื่องจากไป รับประทานอาหารที่บ้านลูกค้าอีกคนหนึ่งในละแวกเดียวกันหาทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่สิ้นสุดลงไม่

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๓๗/๒๕๓๑ ลูกจ้างได้รับคำสั่งจากนายจ้างให้เดินทางไปปฏิบัติงานนอก สถานที่ เมื่อปฏิบัติงานแล้วเสร็จต้องเดินทางกลับมายังสถานที่ทำงานปกติ ดังนั้นระหว่างการเดินทางกลับจึง ถือเป็นช่วงเวลาปฏิบัติงานในทางการที่จ้างให้นายจ้าง แม้ลูกจ้างไม่ได้เดินทางกลับในทันทีที่ปฏิบัติงานเสร็จ เพราะฝนตกเป็นอุปสรรคในการเดินทางและระหว่างรอให้ฝนหยุดลูกจ้างได้รับประทานอาหารที่บ้านซึ่งลูกจ้าง ไปทำงานให้ ก็ไม่ทำให้การปฏิบัติงานในหน้าที่ของลูกจ้างสิ้นสุดลง ดังนั้นเมื่อลูกจ้างถูกรถคันอื่นชนถึงแก่ความ ตายขณะเดินทางกลับจึงเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๙๖/๒๕๔๗ ท. เป็นแม่บ้านสำนักงาน ต้องเข้าทำงานก่อนพนักงานอื่นและ ต้องทำงานนอกสถานที่ทำงานของโจทก์เพราะต้องซื้ออาหารและเครื่องดื่มจากตลาด โดยโจทก์ได้กำหนดค่า ล่วงเวลาเหมาะสมเป็นรายเดือนให้ด้วยเหตุผลที่ ท. ต้องเริ่มทำงานก่อนเวลาทำงานปกติ แสดงแจ้งชัดว่า ท. ต้อง เริ่มทำงานให้โจทก์ก่อนเวลาทำงานปกติของพนักงาน เมื่อ ท. ขับรถจักรยานยนต์ไปที่ทำงาน ท. ได้แวะซื้อของที่ ตลาด เมื่อซื้อเสร็จกำลังขับรถจักรยานยนต์ไปที่ทำงานได้เกิดเฉี่ยวชนกับรถจักรยานยนต์อีกคันหนึ่งเป็นเหตุให้ ท. ได้รับบาดเจ็บ จึงเป็นกรณีที่ ท. ได้รับอันตรายแก่กายเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง อันเป็นการประสบ อันตรายตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗

“เจ็บป่วย” หมายความว่า การที่ลูกจ้างเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตายด้วยโรคซึ่งเกิดขึ้นตาม ลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน

ส่วนการ “เจ็บป่วย” จะต้องเป็นการเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตายด้วยโรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะหรือ สภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน ซึ่งประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดชนิดของโรคซึ่งเกิดขึ้นตาม ลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน ลงวันที่ ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๕๐ ได้กำหนดชนิดของโรค

แบ่งเป็น ๑.โรคที่เกิดจากสารเคมีจำนวน ๓๘ สารเคมี ๒.โรคที่เกิดจากสาเหตุทางกายภาพ ๑๐ โรค เช่น โรคหูตึงจากเสียง โรคจากความสั่นสะเทือน โรคจากรังสีความร้อน เป็นต้น ๓.โรคที่เกิดขึ้นจากสาเหตุทางชีวภาพ ได้แก่ โรคติดเชื้อ หรือโรคปรสิตเนื่องจากการทำงาน ๔.โรคระบบหายใจที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน ๑๐ โรค เช่น โรคปอดอักเสบ โรคปอดอุดกั้นเรื้อรัง เป็นต้น ๕. โรคผิวหนังที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน ๖. โรคระบบกล้ามเนื้อและโครงสร้างกระดูกที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานหรือสาเหตุจากลักษณะงานที่จำเพาะหรือมีปัจจัยเสี่ยงสูงในสิ่งแวดล้อมการทำงาน ๗.โรคมะเร็งที่เกิดขึ้นเนื่องจากการทำงานโดยมีสาเหตุจากปัจจัยต่าง ๆ ๑๖ ปัจจัย เช่น ฝุ่นไม้ ถ่านหิน เป็นต้น และ ๘. โรคอื่น ๆ ซึ่งพิสูจน์ได้ว่าเกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๖๘/๒๕๔๘ โจทก์ยื่นคำร้องขอรับเงินทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคม เขตพื้นที่ ๗ โจทก์อ้างว่าปวดบริเวณเอวเป็นอย่างมากและไม่สามารถเคลื่อนไหวได้ โดยมีเหตุเนื่องมาจากโจทก์ทำหน้าที่ตรวจสอบและวัดขนาดครุภัณฑ์ซึ่งจำเป็นต้องเคลื่อนย้ายครุภัณฑ์ที่มีน้ำหนักมากให้แก่นายจ้าง ข้ออ้างของโจทก์จึงเป็นเรื่องขอรับเงินทดแทนกรณีลูกจ้างประสบอันตราย มิใช่ขอรับเงินทดแทนกรณีลูกจ้างเจ็บป่วย จึงไม่อยู่ในบังคับมาตรา ๑๔ ที่การเจ็บป่วยของลูกจ้างที่สามารถรับเงินทดแทนได้ต้องเกิดจากโรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๕๘/๒๕๔๓ พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๕ นิยามคำว่า “เจ็บป่วย” ต้องเป็นกรณีที่ลูกจ้างเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตายด้วยโรคซึ่งเกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเนื่องจากการทำงานของลูกจ้างแต่ละราย โดยพิจารณาตามลักษณะหรือสภาพของงานนั้น ๆ โดยหาได้มีข้อจำกัดว่าการที่ลูกจ้างเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตายด้วยโรคซึ่งเกิดขึ้นนั้น จะต้องเป็นการเจ็บป่วยหรือถึงแก่ความตายในขณะที่ปฏิบัติหน้าที่ให้แก่นายจ้างไม่ งานที่ผู้ตายทำมีลักษณะหรือสภาพของงานที่ต้องใช้แรงงานมาก ต้องอยู่ในสภาพเสี่ยงดังก่อให้เกิดความอ่อนเพลียและความเครียดแก่ผู้ตายอย่างมาก ผู้ตายถึงแก่ความตายด้วยโรคหลอดเลือดหัวใจล้มเหลวอันเนื่องมาจากการทำงานให้แก่นายจ้าง ถือได้ว่าผู้ตายถึงแก่ความตายด้วยโรคซึ่งเกิดขึ้นเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๑๒๑/๒๕๓๗ ผู้ตายถึงแก่ความตายในขณะที่ทำงาน การที่ผู้ตายถึงแก่ความตายนั้นเป็นผลเนื่องจากสภาพของการทำงานที่ผู้ตายต้องตรากตรำทำงานหนักมาตลอดทั้งสัปดาห์และทำงานล่วงเวลาอีกด้วย เป็นสาเหตุแห่งความเครียดทำให้หัวใจขาดเลือดและทำให้ผู้ตายถึงแก่ความตาย ถือได้ว่าผู้ตายถึงแก่ความตายด้วยโรคหรือการเจ็บป่วยซึ่งเป็นผลเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้าง

มีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล

การที่ลูกจ้างได้รับอันตรายแก่กายหรือผลกระทบแก่จิตใจหรือถึงแก่ความตาย เนื่องจากการทำงานหรือป้องกันรักษาประโยชน์ให้แก่นายจ้างหรือตามคำสั่งของนายจ้าง จะต้องมีความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล (causation) ตามทฤษฎีเงื่อนไข (Doctrine of equivalence of conditions) ซึ่งมีหลักการว่า หากไม่มีการกระทำดังที่กล่าวอ้างมา ผลจะไม่เกิดขึ้นเช่นนั้น หากผลสามารถเกิดจากเหตุได้หลายเหตุหากเหตุหนึ่งเป็นการกระทำของผู้ถูกกล่าวหาแล้ว ผู้นั้นจะต้องรับผิดชอบโดยไม่ต้องคำนึงว่ายังมีเหตุที่ก่อให้เกิดความเสียหายอื่นด้วยเช่นกัน เพราะถือว่าทุกเหตุมีน้ำหนักเท่ากัน เช่น ลูกจ้างต้องประสบอันตรายตามคำสั่ง หรือในเวลาทำงานโดยตรง เช่น นายจ้างสั่งให้ลูกจ้างแข่งกีฬาแล้วลูกจ้างตาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๕๘-๗๕๙/

๒๕๓๑) เป็นต้น และทฤษฎีมูลเหตุที่เหมาะสม (Doctrine of adequate causality) ซึ่งมีหลักการว่า หากมีเหตุแทรกแซงที่ตามปกติย่อมก่อให้เกิดผลหรือคาดหมายได้ ผู้ที่กระทำการนั้นต้องรับผิดชอบในผลนั้น เช่น ลูกจ้างประสบอันตรายแม้จะไม่ใช่ในเวลาทำงานโดยตรงแต่ต่อเนื่องจากเวลาทำงานที่ทำงานมาหนักมากจึงเกิดอันตรายได้ตามปกติ เป็นต้น แต่หากตายด้วยโรคหัวใจหลังจากเลิกสัมมนาอันเป็นการปฏิบัติงานให้นายจ้างมาแล้วถึง ๑๐ ชั่วโมง ไม่ถือว่าตายเนื่องจากการทำงาน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๔๓/๒๕๓๒)

วินิจฉัยตามทฤษฎีเงื่อนไข

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๑/๒๕๒๖ ลูกจ้างไม่มีโรคประจำตัวมาก่อนได้ออกปฏิบัติงานตั้งแต่ ๖ นาฬิกา โดยทำการล้างหินอัดหินตามทางรถไฟซึ่งเป็นที่กลางแจ้งต้องก้ม ๆ เงย ๆ พอถึงเวลา ๑๐.๓๐ นาฬิกา อากาศร้อนอบอ้าวเกิดอาการหน้ามืดเป็นลมถึงแก่ความตาย ดังนี้เป็นการตายเนื่องจากการทำงานให้แก่ นายจ้างโดยตรง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๒๕๗/๒๕๓๐ ผู้จัดการโรงงานของบริษัทนายจ้างสั่งให้ลูกจ้างไปติดตั้งท่อประปาที่บ้านของผู้จัดการบริษัทนายจ้างซึ่งซื้อท่อประปาจากนายจ้างได้ในราคาพิเศษ เช่นเดียวกับลูกค้ำที่ขอให้ไปทำการติดตั้งบริษัทนายจ้างก็จะจัดการติดตั้งให้โดยลูกจ้างลงเวลาทำงานและเดินทางไปปฏิบัติงานโดยรถยนต์ของนายจ้าง การที่ลูกจ้างประสบอันตรายถึงแก่ความตายขณะทำการติดตั้งท่อประปาดังกล่าวย่อมถือได้ว่าลูกจ้างประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

วินิจฉัยตามทฤษฎีมูลเหตุที่เหมาะสม

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๒๗๓/๒๕๒๕ การที่ลูกจ้างทำความสะอาดรถจักรดีเซลตามหน้าที่แล้วไปนั่งพักและเดินไปตามม้ายาวเพื่อนำเสื้อที่สวมไปตากนั้นมีโชผลธรรมดาที่คนทำงานเป็นลูกจ้างจะต้องทำเช่นนั้น ดังนั้นเมื่อยาวพลิกตะแคงล้มลงเป็นเหตุให้ลูกจ้างได้รับบาดเจ็บจึงไม่ได้เกี่ยวกับการปฏิบัติหน้าที่การงานของลูกจ้างอันจะถือได้ว่าเป็นการได้รับอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๗๔/๒๕๔๐ ผู้ตายต้องเดินทางไปฝรั่งเศสเพื่อดูแลลูกค้ำของนายจ้างซึ่งต้องทำงานตลอดทั้งวันตลอดระยะเวลาเดินทางโดยเฉพะอย่างยิ่งในวันเดินทางที่เครื่องบินออกเดินทางเวลา ๒๓ นาฬิกา ก่อนหน้านั้นต้องช่วยดูแลลูกค้ำเกี่ยวกับหนังสือเดินทาง บัตรโดยสารและกระเป๋าเดินทางที่สนามบินซึ่งเวลาดังกล่าวหากผู้ตายไม่ต้องไปประเทศฝรั่งเศสย่อมเป็นเวลาพักผ่อนของผู้ตาย ผู้ตายมีสุขภาพสมบูรณ์ดีไม่มีโรคประจำตัว การที่ผู้ตายเข้าห้องน้ำเวลา ๖ นาฬิกาของวันเดินทางถัดมาแล้วเป็นลมหมดสติขณะที่เครื่องบินยังบินอยู่ ย่อมต้องใช้เวลานานพอสมควรกว่าจะส่งผู้ตายไปโรงพยาบาลได้ ซึ่งหากได้ส่งตัวให้แพทย์ตรวจรักษาในทันทีหรือในระยะเวลาอันสั้น ผู้ตายก็น่าถึงแก่ความตาย พฤติการณ์พิเศษที่เกิดขึ้นในคดีนี้เป็นกรณีพิเศษไม่ใช่การทำงานตามเวลาปกติของลูกจ้าง เพราะเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นมาจากสาเหตุที่ผู้ตายต้องเดินทางไปฝรั่งเศสตามคำสั่งของนายจ้างซึ่งถ้าผู้ตายทำงานตามปกติอยู่ในประเทศไทยเหตุการณ์ดังกล่าวคงไม่เกิดขึ้น จึงมีสาเหตุเนื่องมาจากการทำงานตามคำสั่งของนายจ้างจึงเป็นการประสบอันตรายตามมาตรา ๕

ลักษณะของการขาดความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำกับผล

๑.กรณีตามหลักการสามประการที่เป็นข้อต่อสู้สำหรับนายจ้างที่ไม่ต้องรับผิดชอบต่อลูกจ้าง (unholy trinity of defenses)

๑.๑. ลูกจ้างมีส่วนในการเกิดของภัยอันตราย (Contributory negligence)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๔๙๕/๒๕๔๖ ผู้ตายปีนขึ้นไปบนโครงจอภาพยนตร์แล้วเอาธงเหล็กพัดสายไฟฟ้าแรงสูงจนถูกไฟฟ้าดูดและตกลงมาเสียชีวิต เพราะผู้ตายต้องการแสดงไอ้ตัวตนเองว่าเป็นผู้วิเศษ มิได้เนื่องจากการทำงานหรือป้องกันรักษาประโยชน์ให้แก่ นายจ้างหรือตามคำสั่งของนายจ้าง จึงไม่ได้รับความคุ้มครองตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗

๑.๒. การบาดเจ็บของลูกจ้างเกิดจากการกระทำของเพื่อนร่วมงาน (The fellow servant rule)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๙๙/๒๕๒๓ ผู้ตายไปทำร้ายลูกจ้างอื่นก่อนและทำการทำร้ายก็ไม่ปรากฏว่ามีความจำเป็นหรือเหตุผลใดที่จะต้องทำร้าย กรณีจึงไม่เป็นการประสບอันตรายเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๖๘/๒๕๒๔ ผู้ตายกับนาย ก.ต่างเป็นลูกจ้างทำหน้าที่ติดมุกเครื่องเพอร์นิเจอร์ของบริษัท โดยนาย ก.เป็นลูกมือของผู้ตาย ผู้ตายเกิดโทสะที่นาย ก.ไม่ทำตามคำสั่งจึงตบหน้าและใช้ขวดน้ำอัดลมตีนาย ก.บาดเจ็บ อันเป็นการกระทำนอกเหนือการปฏิบัติงานให้นายจ้าง แต่เกิดจากสาเหตุความไม่พอใจกันเป็นส่วนตัว การที่นาย ก.ใช้เหล็กนามมุกเผาไฟตีผู้ตายข้างหลังถึงแก่ความตายเป็นการที่ผู้ตายถูกทำร้ายตายเพราะสาเหตุส่วนตัวไม่ใช่เนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

๑.๓. ลูกจ้างทราบถึงความเสี่ยงภัยในงานและยอมรับงานนั้น (The assumption of risk)

สำหรับกรณีนี้เป็นเรื่องที่นายจ้างไม่ได้มอบหมายให้ลูกจ้างทำงานนั้นแต่ลูกจ้างทราบและยอมรับในความเสี่ยงภัยเอง เช่น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓/๒๕๔๓ หัวหน้างานสั่งให้โจทก์มาทำหน้าที่ปรุงอาหารในวันเกิดเหตุ แต่งานที่โจทก์ทำอยู่เพียงในห้องครัวของบริษัทอันเป็นสถานที่ที่โจทก์กำลังจะไปและอยู่ในช่วงเวลา ๖ ถึง ๑๕ นาฬิกาเท่านั้น การที่โจทก์ต้องกลับไปบ้านเพื่อบอกครอบครัวให้ทราบว่าโจทก์จะต้องมาทำงานในวันเกิดเหตุเป็นเรื่องส่วนตัวไม่เกี่ยวกับงานที่โจทก์ต้องทำ และการที่โจทก์ตั้งใจจะแวะซื้อเครื่องปรุงอาหารบางอย่างที่โจทก์เห็นว่าขาดหรือหมดไปจากตลาดที่อยู่ในระหว่างทางมาใช้ในการทำงานของโจทก์ด้วย ก็ไม่ปรากฏว่านายจ้างได้มีคำสั่งให้กระทำเช่นนั้น จึงแสดงอยู่ในตัวว่าโจทก์กระทำเอง ไม่ได้ทำตามคำสั่งของนายจ้าง จะถือว่าโจทก์ได้รับอันตรายเนื่องจากการทำงานตามคำสั่งของนายจ้างหรือเนื่องจากการทำงานให้แก่ นายจ้างหาได้ไม่ จึงไม่ใช่การประสບอันตรายตามมาตรา ๕

๒.อันตรายอันเป็นเรื่องส่วนตัว

ก. ธุระส่วนตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๖๖/๒๕๓๐ ช่วงเวลาที่ลูกจ้างขออนุญาตไปทำธุระส่วนตัวไม่ถือว่าลูกจ้างได้ปฏิบัติงานให้แก่ นายจ้าง เพียงแต่ทำให้ไม่เป็นการละทิ้งหน้าที่เท่านั้น การที่นายจ้างโอนเงินค่าจ้างเข้าบัญชีของ

ลูกจ้างเดือนใด นายจ้างก็หมดหน้าที่การจ่ายค่าจ้างในเดือนนั้น ลูกจ้างจะใช้สิทธิเบิกถอนเงินจากธนาคาร เมื่อใดเป็นเรื่องส่วนตัวและมีใช่เป็นการปฏิบัติงานให้นายจ้าง อีกทั้งนายจ้างมิได้มีคำสั่งให้ลูกจ้างไปเบิกถอนเงิน แม้จะอนุญาตก็เป็นเรื่องที่มีให้ลูกจ้างถูกกล่าวหาว่าละทิ้งหน้าที่เท่านั้น การที่ลูกจ้างประสบอันตรายขณะเดินทางไปเบิกเงินค่าจ้างจากธนาคารกรณีจึงมิใช่การประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้แก่ นายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๗๕/๒๕๕๗ ลูกจ้างที่ประสบอันตรายและจะมีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามมาตรา ๕ ต้องเป็นลูกจ้างที่ได้รับอันตรายแก่กายเนื่องจากการทำงานหรือป้องกันรักษาประโยชน์ให้แก่ นายจ้าง หรือตามคำสั่งของนายจ้าง การที่โจทก์ขับรถบรรทุกไปส่งวัสดุก่อสร้างที่บ้านของลูกค้านายจ้างแล้วขับรถออกนอกเส้นทางโดยนายจ้างไม่ทราบเพื่อไปเยี่ยมเงินเพื่อนบิดาของโจทก์ทำให้รถของนายจ้างติดหล่ม โจทก์จึงขับรถจักรยานยนต์ไปตามเพื่อนมาช่วยยกรถที่ติดหล่มแล้วประสบอุบัติเหตุชนกับรถจักรยานยนต์อื่นที่ตัดหน้า เป็นกรณีที่โจทก์ขับรถของนายจ้างไปทำธุระส่วนตัวอันเป็นการกระทำนอกทางการที่จ้าง การที่โจทก์ขับรถไปติดหล่มจึงแก้ไขความผิดพลาดของตนเองและต้องเอารถของนายจ้างขึ้นจากหล่มให้ได้เพื่อปกปิดนายจ้างมิให้ทราบว่าตนขับรถของนายจ้างออกนอกเส้นทางไปทำธุระส่วนตัว การประสบอุบัติเหตุของโจทก์จึงไม่เป็นการประสบอันตรายตามมาตรา ๕ แห่งพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗

ข. การเกิดอันตรายขณะที่ลูกจ้างพักผ่อนเป็นการส่วนตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๔/๒๕๓๓ ลูกจ้างเป็นช่างทาสีตบแต่งของบริษัท วันที่ ๒๕ มิถุนายน ๒๕๓๐ ได้เดินทางไปโดยรถยนต์บรรทุกไปยังจังหวัดประจวบคีรีขันธ์เพื่อทาสีตบแต่งอาคารสำนักงานธนาคาร ในวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ ตั้งแต่เวลา ๑๖ ถึง ๒๐ นาฬิกา ลูกจ้างได้นอนหลับบนรถยนต์บรรทุก เมื่อเพื่อนของลูกจ้างเรียกให้ไปนอนพักในโรงแรมลูกจ้างไม่ยอมลุกขึ้น กระทั่งเวลา ๓ นาฬิกาของวันที่ ๒๖ มิถุนายน ๒๕๓๐ ลูกจ้างได้ลงจากรถยนต์บรรทุกแล้วตกลงมาที่พื้นดินเป็นเหตุให้ได้รับอันตรายแขนและขาใช้งานไม่ได้ เนื่องจากไขสันหลังและเส้นประสาทถูกกดทับ ดังนั้นในเวลาทีลูกจ้างประสบอันตรายจึงไม่ใช่ระยะเวลาปฏิบัติงานในหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายจากนายจ้างเพราะเป็นเวลาที่ลูกจ้างต้องพักผ่อนเพื่อเตรียมปฏิบัติงานตามกำหนดเวลา จึงมิใช่การประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

ค. ทะเลาะวิวาทส่วนตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๓๙/๒๕๒๕ ลูกจ้างถูกคนร้ายยิงตายในระหว่างเวลาทำงานและในสถานที่ทำงาน แต่คนร้ายรับสารภาพว่าสาเหตุที่ยิงเพราะต้องการล้างแค้นให้เพื่อนซึ่งเป็นเรื่องโกรธแค้นส่วนตัวไม่เกี่ยวกับหน้าที่การงานของลูกจ้าง จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๙๙/๒๕๒๓ แม้จะฟังว่าผู้ช่วยผู้จัดการบริษัท อ.สั่งให้ผู้ตายดำเนินการให้ ป.ย้ายออกไปจากห้องพักของบริษัทซึ่ง ป.อยู่โดยไม่มีสิทธิ ผู้ตายสั่งให้คนตาม ป.ไปพบ ป.ไม่ไป ผู้ตายจึงไปพบ ป.เพื่อเจรจาเรียกห้องพักคืน แต่ในการเจรจานั้นได้ความว่าผู้ตายได้ทำร้ายร่างกาย ป.ก่อนโดยไม่จำเป็น ดังนี้ เป็นเรื่องผู้ตายทำร้ายร่างกาย ป. ไปตามเจตนาของผู้ตายเองหาเกี่ยวเนื่องกับการเจรจาเรียกห้องพักคืนอันเป็นการทำงานให้นายจ้างไม่ ถือไม่ได้ว่าการประสบอันตรายถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

ง. การศึกษาอบรมส่วนตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๔๖/๒๕๒๖ ผู้ตายเป็นลูกจ้างบริษัท ท. มีหน้าที่รับส่งเอกสาร การที่ผู้ตายไปเรียนภาษาอังกฤษโดยบริษัท ท. เป็นผู้ออกค่าใช้จ่าย ซึ่งมีใ้การอันเป็นวัตถุประสงค์ของบริษัท ท. แต่เป็นเพียงการส่งเสริมให้ผู้ตายมีความรู้ภาษาอังกฤษเพิ่มขึ้น เพื่อประโยชน์ของผู้ตายในการติดต่อกับลูกค้า ถือไม่ได้ว่าการเรียนภาษาอังกฤษเป็นการปฏิบัติหน้าที่หรือทำงานให้แก่บริษัท ท. เมื่อผู้ตายประสบอันตรายถึงชีวิตระหว่างการเดินทางไปเรียนภาษาอังกฤษ บิดาของผู้ตายจึงไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทน

๓. การประสบอันตรายระหว่างการเดินทาง

ก. การเดินทางไปทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๓๑๐/๒๕๒๕ ลูกจ้างออกจากห้องพักเพื่อไปเข้าเวรสำรองฉุกเฉินได้ประสบอันตรายขณะข้ามทางรถไฟผ่านช่วงตัวรถสินค้าที่ติดอยู่ ยังเดินทางไปไม่ถึงสถานที่ที่จะปฏิบัติหน้าที่ จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๐๘/๒๕๓๐ ลูกจ้างมีหน้าที่เป็นพนักงานเก็บค่าโดยสารประจำทางขององค์การขนส่งมวลชนกรุงเทพต้องมาปฏิบัติหน้าที่ในกะเช้า แต่ลูกจ้างไปถึงอุ้งรถประจำทางสาย หัวหน้างานจึงให้มาทำงานในกะบ่ายแทนโดยให้ลูกจ้างลงชื่อทำงานไว้ เมื่อใกล้เวลาเริ่มกะบ่ายลูกจ้างขับรถจักรยานยนต์ออกจากบ้านพักเพื่อเข้าทำงานและประสบอุบัติเหตุรถชนกันได้รับบาดเจ็บ เมื่อลูกจ้างยังไม่ได้ทำงานตามที่นายจ้างได้มอบหมายแม้จะมีการลงชื่อไว้แล้วก็จะถือว่าลูกจ้างได้รับอันตรายเนื่องจากการงานให้แก่ นายจ้างไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๗๐/๒๕๒๐ ลูกจ้างมีหน้าที่เก็บเงินจากลูกค้า นายจ้างมอบรถจักรยานยนต์ให้ใช้ในการปฏิบัติหน้าที่โดยให้ดูแลรักษาและอนุญาตให้นำรถกลับบ้านและขับมาทำงานที่สำนักงาน ขณะที่ลูกจ้างประสบอันตรายนั้นเป็นเวลาที่ลูกจ้างขับรถจักรยานยนต์กลับบ้านจะไปสำนักงานเพื่อปฏิบัติงานตามปกติ มิได้ประสบอันตรายในขณะที่กำลังเดินทางไปหรือกลับจากการปฏิบัติงานตามคำสั่งของนายจ้าง จึงมิใช่เป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานหรือป้องกันรักษาประโยชน์ให้แก่ นายจ้าง

ข. การเดินทางกลับจากที่ทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๘๒/๒๕๒๔ รถรับและส่งที่นายจ้างจัดให้เป็นเพียงสวัสดิการของนายจ้างเพื่อความสะดวกแก่ลูกจ้างเท่านั้น ลูกจ้างไม่ได้ขึ้นรถไปและกลับจากการทำงานตามคำสั่งหรือภายใต้การควบคุมบังคับบัญชาของนายจ้าง การที่ลูกจ้างเลิกงานแล้วนั่งรถบริการของนายจ้างกลับบ้านเกิดอุบัติเหตุรถตกถนนและทับลูกจ้างถึงแก่ความตาย จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๖๖๖/๒๕๒๔ ลูกจ้างมีหน้าที่เก็บเงินจากลูกค้าไปทำสัญญาเช่าซื้อกับลูกค้าตามหน้าที่และคำสั่งของผู้จัดการสาขา การทำงานให้นายจ้างเสร็จสิ้นแล้วขณะเดินทางกลับบ้านถูกรถยนต์เี่ยวรถจักรยานยนต์ที่โจทก์ขับมาล้มลง โจทก์ได้รับอันตรายแก่กาย ดังนั้นถือไม่ได้ว่าเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๖๓๒/๒๕๖๐ จำเลยมีคำสั่งให้เรือชุดที่ผู้ตายเป็นพนักงานประจำเรือไปปฏิบัติงานขุดลอกบริเวณหลักผูกเรือกลางน้ำบางหัวเสือ จึงถือว่าคำสั่งดังกล่าวเป็นคำสั่งให้ผู้ตายไปปฏิบัติงาน

ตามหน้าที่การงานปกติ การที่ผู้ตายไปปฏิบัติงาน ณ สถานที่ทำงานตามปกติ หลังเลิกงานแล้วเดินทางกลับบ้านพักระหว่างทางประสบอุบัติเหตุรถบรรทุกลากพ่วงตู้สินค้าเฉี่ยวชนถึงแก่ความตาย ซึ่งช่วงเวลาเดินทางกลับบ้านเช่นนี้ไม่อาจถือได้ว่าเป็นช่วงเวลาปฏิบัติงานในทางการที่จ้างของนายจ้าง จึงมิใช่กรณีที่ผู้ตายถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำงานหรือป้องกันรักษาประโยชน์แก่นายจ้าง หรือการปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้างอันจะถือเป็นการประสบอันตรายที่จะมีสิทธิได้รับเงินทดแทน

ค.เดินทางออกนอกเส้นทางเพื่อประโยชน์ส่วนตัว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๕๐๒๐/๒๕๓๙ ขณะเกิดเหตุผู้ตายเดินทางไปจังหวัดสุราษฎร์ธานีเพื่อสาธิตสินค้าเคลือบไม้ของบริษัท แล้วเดินทางไปพักที่บ้านมารดาที่จังหวัดชุมพรซึ่งไม่ได้เป็นไปตามคำสั่งของนายจ้างเพราะนายจ้างไม่ได้ให้ปฏิบัติงานที่จังหวัดชุมพรด้วย ข้ออ้างที่ว่าต้องกลับมาเอาสีที่แบ่งไว้ไปสาธิตให้ลูกค้าดูในวันรุ่งขึ้นเป็นเรื่องที่ผู้ตายเสี่ยงภัยที่จะขับรถยนต์มาเอาสีเอง จึงเป็นกิจธุระส่วนตัวไม่เกี่ยวกับนายจ้าง แม้ระหว่างขับรถกลับจากจังหวัดชุมพรเกิดอุบัติเหตุรถพลิกคว่ำ ก็ไม่เกี่ยวเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓/๒๕๔๓ หัวหน้างานสั่งให้โจทก์มาทำหน้าที่ปรุงอาหารในวันเกิดเหตุ แต่งานที่โจทก์ทำอยู่เพียงในห้องครัวของบริษัทอันเป็นสถานที่ที่โจทก์กำลังจะไปและอยู่ในช่วงเวลา ๖ ถึง ๑๕ นาฬิกาเท่านั้น การที่โจทก์ต้องกลับไปบ้านเพื่อบอกครอบครัวให้ทราบว่าโจทก์จะต้องมาทำงานในวันเกิดเหตุเป็นเรื่องส่วนตัวไม่เกี่ยวกับงานที่โจทก์ต้องทำ และการที่โจทก์ตั้งใจจะแวะซื้อเครื่องปรุงอาหารบางอย่างที่โจทก์เห็นว่าขาดหรือหมดไปจากตลาดที่อยู่ในระหว่างทางมาใช้ในการทำงานของโจทก์ด้วย ก็ไม่ปรากฏว่านายจ้างได้มีคำสั่งให้กระทำเช่นนั้น จึงแสดงอยู่ในตัวว่าโจทก์กระทำเอง ไม่ได้ทำตามคำสั่งของนายจ้าง จะถือว่าโจทก์ได้รับอันตรายเนื่องจากการทำงานตามคำสั่งของนายจ้างหรือเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้างหาได้ไม่ จึงไม่ใช้การประสบอันตรายตามมาตรา ๕

๔.การเกิดอันตรายจากการร่วมงานประเพณี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๗๒/๒๕๒๖ ผู้จัดการฝ่ายบุคคลได้รับมอบหมายจากผู้จัดการทั่วไปฝ่ายบริหารให้ไปงานศพของบิดาลูกจ้างคนหนึ่ง เมื่อเสร็จจากงานศพได้ขับรถกลับบ้าน ระหว่างทางเกิดอุบัติเหตุรถชนเสาไฟฟ้าเป็นเหตุให้ถึงแก่ความตาย การไปงานศพเป็นประเพณีทางสังคมไม่ใช่เรื่องความรับผิดชอบในหน้าที่ จึงเป็นงานที่ได้รับมอบหมายพิเศษซึ่งอยู่นอกวัตถุประสงค์ของนิติบุคคลซึ่งเป็นบริษัทในฐานะนายจ้าง

๕.การเกิดอันตรายหรือเจ็บป่วยจากพยาธิสภาพของลูกจ้างเอง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓๒๑/๒๕๒๗ โรคหรือการเจ็บป่วยที่ทำให้ถึงแก่ความตายอันเป็นผลให้นายจ้างต้องจ่ายค่าทดแทน จะต้องเป็นโรคหรือการเจ็บป่วยที่เกิดขึ้นสืบเนื่องจากการทำงานของลูกจ้างโดยตรง เมื่อผู้ตายเดินตรวจสต็อกในโหลว์รูมแล้วลื่นล้มศีรษะขาดพื้นถึงแก่ความตายจากหัวใจวาย ซึ่งผู้ตายเป็นโรคหัวใจโตและลื่นหัวใจรั่วอยู่ก่อนแล้ว โอกาสที่จะประสบอันตรายเพราะเกิดภาวะหัวใจวายโดยฉับพลันมีขึ้นเมื่อใดก็ได้ จึงถือไม่ได้ว่าผู้ตายถึงแก่ความตายด้วยโรคหรือการเจ็บป่วยซึ่งเป็นผลสืบเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๑๓/๒๕๒๗ ลูกจ้างทำหน้าที่พนักงานวิเคราะห์และจัดฝึกอบรมพนักงาน วันเกิดเหตุเป็นวันที่มีการสัมมนาขณะที่ลูกจ้างกำลังแนะนำวิทยากรตามหน้าที่การงานได้เกิดอาการผิดปกติ

เสียงเปลี่ยนไป หลังจากนั้นมีอาการปวดศีรษะและอาเจียนและถึงแก่ความตายในเวลาต่อมา เหตุที่ตายเพราะความดันโลหิตสูงและเส้นโลหิตในสมองแตกซึ่งโรคความดันโลหิตสูงเป็นโรคประจำตัวของลูกจ้าง ลักษณะงานของลูกจ้างมิใช่เป็นงานที่ก่อให้เกิดการเจ็บป่วยด้วยโรคความดันโลหิตสูงขึ้นได้ การเจ็บป่วยนี้จึงถือไม่ได้ว่าเป็นการเจ็บป่วยจากการทำงานให้นายจ้างด้วยโรคที่เกิดขึ้นตามลักษณะหรือสภาพของงานหรือเป็นผลเนื่องจากการทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๓/๒๕๒๔ โจทก์เป็นโรคความดันโลหิตสูงอยู่แล้ว มาทำงานล่วงเวลาหลายวันทำให้เกิดความเคร่งเครียด โรคความดันโลหิตสูงทวีความรุนแรงขึ้น ในที่สุดเดินไปห้องน้ำตามกระดานที่นายจ้างพาดไว้ไม่เรียบร้อยจึงหกล้มและเป็นอัมพาต มิใช่การประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

๖.การเกิดอันตรายก่อนเวลาทำงาน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๕๐๗/๒๕๒๑ ลูกจ้างยืนอยู่ภายนอกหน้าประตูโรงงานก่อนถึงเวลาเริ่มทำงาน มีรถยนต์ที่แล่นมาตามถนนพุ่งเข้าชนตาย ไม่ถือเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

๗.การเกิดอันตรายจากเหตุอื่นที่ไม่ใช่การทำงานโดยตรง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๙/๒๕๒๕ ลูกจ้างเป็นพนักงานขับรถของการรถไฟ แม้ภูเข้อบังคับและระเบียบการเดินรถจะได้กำหนดว่าก่อนที่พนักงานขับรถจะไปและหลังจากที่ได้กระทำการตามหน้าที่ต้องอ่านประกาศประจำวันซึ่งติดอยู่ตามที่ได้กำหนดไว้ว่าจะมีการงานนอกเหนือที่ตนจะต้องทำเป็นพิเศษอย่างไรบ้างก็เป็นเพียงเพื่อให้พนักงานขับรถทราบว่าตนมีหน้าที่ต้องทำงานในวันรุ่งขึ้นหรือไม่เท่านั้นซึ่งอาจจะมีหรือไม่มีก็ได้ การที่ลูกจ้างไปดูประกาศประจำวันจึงไม่ใช่การทำงานและเมื่อลูกจ้างประสบอันตรายแก่กายขณะเดินไปดูประกาศประจำวันจึงถือไม่ได้ว่าเป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

๘.การเกิดอันตรายระหว่างการกีฬาที่ไม่ใช่ของนายจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๘๗๘/๒๕๓๑ นายจ้างมิได้มีข้อบังคับกำหนดให้มีการแข่งขันกีฬาระหว่างลูกจ้างไว้เป็นกิจจะลักษณะ คำสั่งของนายจ้างที่สั่งว่า “อนุมัติให้จัดได้” เป็นเพียงอนุญาตให้มีการจัดการแข่งขันกีฬาระหว่างลูกจ้างได้เท่านั้น ส่วนลูกจ้างคนใดจะเข้าแข่งขันหรือไม่ได้มีข้อบังคับอันจะถือว่าเป็นคำสั่งให้ลูกจ้างผู้นั้นต้องลงแข่งขัน เมื่อปรากฏว่าลูกจ้างสมัครใจลงแข่งเองและถึงแก่ความตายจึงถือไม่ได้ว่าลูกจ้างประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

๙.การเกิดอันตรายก่อนและหลังสัญญาจ้าง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๒๑๑๔/๒๕๓๑ ภายหลังจากสัญญาจ้างแรงงานสิ้นสุดลง นายจ้างไม่สามารถนำค่าจ้างไปจ่าย ณ สถานที่ทำงานของลูกจ้างได้ทัน จึงสั่งให้ลูกจ้างเดินทางไปรับค่าจ้างที่สำนักงานของนายจ้าง โดยนำรถยนต์ไปรับลูกจ้างเพื่อไปรับค่าจ้างที่สำนักงานของนายจ้าง ระหว่างการเดินทางเกิดอุบัติเหตุเป็นเหตุให้ลูกจ้างถึงแก่ความตาย ดังนั้นเมื่ออุบัติเหตุเกิดขึ้นหลังจากสิ้นสุดสัญญาจ้างแรงงาน และลูกจ้างสามารถยินยอมรับค่าจ้าง ณ สถานที่อื่นก็ได้ การที่นายจ้างจัดรถยนต์ไปรับลูกจ้างเป็นเพียงการอำนวยความสะดวกให้แก่ลูกจ้างเท่านั้น จึงไม่เป็นการประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

สูญหาย หมายความว่า การที่ลูกจ้างหายไปในช่วงทำงานหรือปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้างซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าลูกจ้างถึงแก่ความตายเพราะประสบเหตุอันตรายที่เกิดขึ้นในช่วงทำงานหรือปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้างนั้น รวมตลอดถึงการที่ลูกจ้างหายไปในช่วงเดินทางโดยพาหนะทางบก ทางอากาศ หรือทางน้ำ เพื่อไปทำงานให้นายจ้าง ซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าพาหนะนั้นได้ประสบเหตุอันตรายและลูกจ้างถึงแก่ความตาย ทั้งนี้เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่เกิดเหตุ

การสูญหายตามมาตรานี้หมายถึง

๑. การที่ลูกจ้างหายไปในช่วงทำงานซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าลูกจ้างถึงแก่ความตายเพราะประสบเหตุอันตรายที่เกิดขึ้นในช่วงทำงานนั้น หรือ

๒. การที่ลูกจ้างหายไปในช่วงปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้างซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าลูกจ้างถึงแก่ความตายเพราะประสบเหตุอันตรายที่เกิดขึ้นในช่วงปฏิบัติตามคำสั่งของนายจ้างนั้น หรือ

๓. การที่ลูกจ้างหายไปในช่วงเดินทางโดยพาหนะทางบก ทางอากาศ หรือทางน้ำ เพื่อไปทำงานให้นายจ้าง ซึ่งมีเหตุอันควรเชื่อว่าพาหนะนั้นได้ประสบเหตุอันตรายและลูกจ้างถึงแก่ความตาย

หากมีการหายไปเป็นระยะเวลา ๑๒๐ วัน นับแต่วันที่เกิดเหตุดังกล่าว ถือว่าลูกจ้างได้สูญหายไปตามมาตราแล้ว

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๙๗๘๕/๒๕๓๙ อ.ปฏิบัติงานเป็นไตเรือทำหน้าที่ควบคุมดูแลการจับปลาตลอดจนลูกเรือ โดยโจทก์เป็นผู้เสียค่าใช้จ่าย ปลาที่ทำได้เมื่อขายและหักค่าใช้จ่ายให้โจทก์แล้ว โจทก์จะได้ ๖๕ เปอร์เซ็นต์ อ.และลูกเรือได้ ๓๕ เปอร์เซ็นต์ แสดงว่า อ.เพียงตกลงทำงานให้โจทก์เพื่อประโยชน์ในธุรกิจหาปลาเท่านั้น การกำหนดส่วนแบ่งจำนวนเงินเป็นเรื่องจูงใจให้ขยันทำงานถือว่าเป็นเงินที่แบ่งให้หรือจ่ายเพื่อเป็นค่าตอบแทนการทำงานมีลักษณะเป็นค่าจ้าง อ.จึงเป็นลูกจ้างของโจทก์ อ.ต้องออกไปปฏิบัติหน้าที่ในทะเลตลอดระยะเวลาที่อยู่ในทะเล จึงถือว่าเป็นระยะเวลาที่อยู่ในระหว่างการปฏิบัติหน้าที่จนกว่าจะนำเรือกลับมาถึงฝั่ง เมื่อ อ. หายไปจากเรือที่ทำงานอยู่จึงถือได้ว่า อ.หายไปในช่วงทำงาน เป็นการสูญหายตามมาตรา ๕

การจ่ายเงินทดแทน

พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๕ “เงินทดแทน” หมายความว่า เงินที่จ่ายเป็นค่าทดแทน ค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน และค่าทำศพ

ดังนั้นเงินทดแทนจึงรวมทั้งค่าทดแทน ค่ารักษาพยาบาล ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน และค่าทำศพ ซึ่งตามมาตรา ๑๓ กำหนดเป็นหน้าที่ของนายจ้างที่ต้องจัดให้ลูกจ้างที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเข้ารับการรักษาพยาบาลทันทีตามความเหมาะสม

ค่าทดแทน

มาตรา ๕ “ค่าทดแทน” หมายความว่า เงินที่จ่ายให้แก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ สำหรับการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือสูญหายของลูกจ้างตามพระราชบัญญัตินี้

มาตรา ๑๘ เมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือสูญหาย ให้นายจ้างจ่ายค่าทดแทนเป็นรายเดือนให้แก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ แล้วแต่กรณี ดังต่อไปนี้

(๑) ร้อยละเจ็ดสิบของค่าจ้างรายเดือน สำหรับกรณีที่ลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้ไม่ว่าลูกจ้างจะสูญเสียอวัยวะตาม (๒) ด้วยหรือไม่ก็ตาม โดยจ่ายตั้งแต่วันแรกที่ลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้ไปจนตลอดระยะเวลาที่ไม่สามารถทำงานได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี

(๒) ร้อยละเจ็ดสิบของค่าจ้างรายเดือน สำหรับกรณีที่ลูกจ้างต้องสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของร่างกาย โดยจ่ายตามระยะเวลาที่ต้องจ่ายให้ตามที่กระทรวงแรงงานประกาศกำหนด แต่ต้องไม่เกินสิบปี

(๓) ร้อยละเจ็ดสิบของค่าจ้างรายเดือน สำหรับกรณีที่ลูกจ้างทุพพลภาพ โดยจ่ายตามประเภทของการทุพพลภาพและตามระยะเวลาที่กระทรวงแรงงานประกาศกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าปี

(๔) ร้อยละเจ็ดสิบของค่าจ้างรายเดือน สำหรับกรณีที่ลูกจ้างถึงแก่ความตายหรือสูญหายมีกำหนดสิบปี

คำว่า “ทุพพลภาพ” ตามมาตรานี้ หมายความว่า การที่ลูกจ้างสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหรือของร่างกาย หรือสูญเสียสภาวะปกติของจิตใจ จนทำให้ความสามารถในการทำงานลดลงถึงขนาดไม่อาจประกอบการงานตามปกติได้ ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่เลขาธิการประกาศกำหนด โดยคำแนะนำของคณะกรรมการแพทย์

หลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณค่าจ้างรายเดือนให้เป็นไปตามที่กระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

ค่าทดแทนตามวรรคหนึ่งต้องไม่น้อยกว่าค่าทดแทนรายเดือนต่ำสุดและไม่มากกว่าค่าทดแทนรายเดือนสูงสุดตามที่กระทรวงแรงงานประกาศกำหนด

มาตรา ๑๙ ในกรณีที่นายจ้างจ่ายค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘(๒) หรือ (๓) และต่อมาลูกจ้างได้ถึงแก่ความตายในขณะที่ยังรับค่าทดแทนไม่ครบระยะเวลาตามลิตินี้ดังกล่าว ให้นายจ้างจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ต่อไป จนครบกำหนดระยะเวลาตามลิตินี้ ทั้งนี้ ระยะเวลาการจ่ายค่าทดแทนรวมกันต้องไม่เกินสิบปี

การจ่ายค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ จะต้องเป็นการจ่ายเงินให้แก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ สำหรับการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือสูญหายของลูกจ้าง ซึ่งมี ๔ กรณี คือ

(๑) ค่าทดแทนการขาดรายได้ตามมาตรา ๑๘ (๑) จ่ายตั้งแต่วันแรกที่ลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้ไปจนตลอดระยะเวลาที่ไม่สามารถทำงานได้ แต่ต้องไม่เกินหนึ่งปี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๗๕/๒๕๒๘ การที่นายจ้างต้องจ่ายค่าทดแทนเมื่อลูกจ้างประสบอันตรายเป็นรายเดือนหมายความว่า ต้องจ่ายค่าทดแทนทุกเดือน เพื่อคุ้มครองมิให้ลูกจ้างต้องขาดรายได้ยาวนานเกินไป ไม่ใช่ข้อกำหนดในการนับระยะเวลา ข้อความที่ว่าให้นับแต่วันแรกที่ลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้ไปจนตลอดเวลาที่ไม่สามารถทำงานติดต่อกันได้ ข้อความเช่นนี้ไม่อาจแปลความได้ว่าให้นับระยะเวลาเป็นรายวัน

ติดต่อกัน เพราะการนับระยะเวลาที่ลูกจ้างไม่สามารถทำงานได้กับการกำหนดเวลาให้จ่ายค่าทดแทนเป็นคนละกรณีกัน กรณีถือว่ากฎหมายแรงงานมิได้กำหนดการนับระยะเวลาไว้เป็นพิเศษ จึงต้องนับตามหลักทั่วไปตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

(๒) ค่าทดแทนการสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของร่างกาย ตามมาตรา ๑๘ (๒) โดยจ่ายตามระยะเวลาที่ต้องจ่ายให้ตามที่กระทรวงแรงงานประกาศกำหนด แต่ต้องไม่เกินสิบปี ซึ่งตามประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดระยะเวลาการจ่ายค่าทดแทนและหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณค่าจ้างรายเดือน ลงวันที่ ๒๑ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๒ ข้อ ๔ กำหนดให้ลูกจ้างจะได้รับการประเมินการสูญเสียอวัยวะหรือการสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะหลังจากที่ลูกจ้างได้รับการรักษาด้วยวิธีการต่าง ๆ ทางการแพทย์อย่างเต็มที่แล้ว หรือสิ้นสุดการรักษาซึ่งไม่สามารถรักษาให้เป็นปกติได้และพยาธิสภาพของอวัยวะนั้นคงที่ไม่มีการเปลี่ยนแปลงอีก หรือเมื่อพ้นกำหนดระยะเวลาหนึ่งปีนับแต่วันที่ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย โดยข้อ ๕ กำหนดให้แพทย์ผู้ประกอบวิชาชีพเวชกรรมเป็นผู้ประเมินดังกล่าวตามวิธีการประเมินที่สำนักงานประกันสังคมกำหนด หรือหากไม่มีวิธีประเมินกำหนดไว้ให้คณะกรรมการแพทย์เป็นผู้ประเมิน สำหรับประเภทของการสูญเสียอวัยวะและระยะเวลาการจ่ายค่าทดแทนนั้น ประกาศฉบับนี้ได้กำหนดตาราง ประเภทของการสูญเสียอวัยวะ ค่าจำกัดความ และระยะเวลาการจ่ายค่าทดแทนรายเดือนไว้ เช่น แขนขาดระดับศอก คือ แขนขาดระดับข้อศอกขึ้นไปจ่าย ๑๒๐ เดือน หรือ มือขาด คือนิ้วมือทั้งห้านิ้วขาดตั้งแต่ระดับข้อโคนนิ้วทุกนิ้วขึ้นไปถึงข้อมือ จ่าย ๑๐๘ เดือน เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๘๘/๒๕๒๘ ค่าทดแทนที่กฎหมายบังคับให้นายจ้างจ่ายแก่ลูกจ้างในกรณีสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของอวัยวะแล้ว ยังให้ทดแทนในกรณีที่ลูกจ้างได้สูญเสียอวัยวะของร่างกายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้างด้วย จึงมีเจตนารมณ์คุ้มครองลูกจ้างโดยกำหนดให้นายจ้างจ่ายแก่ลูกจ้างที่ประสบอันตรายสูญเสียอวัยวะหรือการสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานเพื่อทดแทนการสูญเสียเหล่านั้นโดยตรง มิใช่ให้จ่ายเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนทุกข์ยากของลูกจ้างในระหว่างที่ไม่สามารถทำงานได้ ค่าทดแทนที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับสามารถคำนวณเป็นจำนวนเงินแน่นอนได้ หากลูกจ้างและนายจ้างตกลงกันจ่ายในคราวเดียวเต็มจำนวนก็ได้ การที่นายจ้างต้องจ่ายเป็นรายเดือนนั้นเป็นเพียงการผ่อนคลาຍภาวะของนายจ้างและเพื่อประโยชน์ของลูกจ้างและครอบครัวในการครองชีพมิให้เดือดร้อนระหว่างที่ปฏิบัติงานไม่ได้เท่านั้น การที่พนักงานเงินทดแทนมีคำสั่งให้นายจ้างจ่ายค่าทดแทนเป็นรายเดือน การผัดผ่อนของนายจ้างย่อมเกิดขึ้นในแต่ละเดือนที่มีหน้าที่จ่ายค่าทดแทนมิใช่ตกเป็นผู้ผัดผ่อนในยอดเงินทั้งจำนวน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๔๒๒/๒๕๓๗ การที่มือขวาของลูกจ้างสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานสิ้นเชิงหรือแต่บางส่วนที่ถือว่าเป็นการสูญเสียมือขวาด้วยนั้น ถือว่าเป็นกรณีเดียวกับมือขาดซึ่งกำหนดไว้เฉพาะการสูญเสียมือแล้ว จึงไม่อยู่ในความหมายของการสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะส่วนอื่นอีก

การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยซึ่งเป็นเหตุให้สูญเสียอวัยวะของร่างกายหรือสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของอวัยวะไปเพียงบางส่วน ในการคิดค่าทดแทนให้เทียบอัตราส่วนร้อยละจากจำนวนระยะเวลาที่กำหนดไว้สำหรับการสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของอวัยวะประเภทนั้น ๆ และในกรณีที่มีการสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพของอวัยวะอื่นนอกจากที่กำหนดไว้ในตาราง ให้มีระยะเวลา

การจ่ายค่าทดแทนเป็นร้อยละของสมรรถภาพทั้งร่างกายในอัตราความสูญเสียสมรรถภาพร้อยละ ๑ ต่อระยะเวลาการจ่ายค่าทดแทนสองเดือน

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๖๙๑/๒๕๓๔ โจทก์ประสบอันตรายเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้างต้องสูญเสียอวัยวะหลายส่วนของร่างกาย คือ หนึ่งศีรษะ ใหญ่ข้างขวา และคิ้วทั้งสองข้าง ซึ่งเป็นการสูญเสียอวัยวะบางส่วนจากร่างกาย โจทก์จึงมีสิทธิได้รับค่าทดแทนเป็นรายเดือนร้อยละหกสิบของค่าจ้างรายเดือนตามที่ระบุไว้ในประกาศ หากใช่เป็นการที่ต้องจ่ายค่าทดแทนจากการที่โจทก์ต้องสูญเสียอวัยวะในแต่ละส่วนของร่างกายแยกเป็นส่วน ๆ ไม่

(๓) ค่าทดแทนการสูญเสียความสามารถในการทำงานหรือในการประกอบอาชีพโดยสิ้นเชิงหรือการทุพพลภาพ จ่ายให้ตามประเภทของการทุพพลภาพและตามระยะเวลาตามที่กระทรวงแรงงานประกาศกำหนด แต่ต้องไม่น้อยกว่าสิบห้าปี ซึ่งตามประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดระยะเวลาการจ่ายค่าทดแทนและหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณค่าจ้างรายเดือน ข้อ ๖ กำหนดให้ในกรณีลูกจ้างซึ่งได้รับการประเมินให้เป็นผู้ทุพพลภาพตามมาตรา ๑๘ (๓) เช่น ขาขาดทั้งสองข้าง หรือมือหนึ่งข้างกับเท้าหนึ่งข้างขาด หรือมือทั้งสองข้างขาด หรือสูญเสียลูกตาทั้งสองข้าง หรือสูญเสียลูกตาข้างหนึ่งกับสูญเสียสมรรถภาพในการเห็นร้อยละเก้าสิบของตาอีกข้างหนึ่ง หรือประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยที่ศีรษะและหรือกระดูกสันหลังเป็นเหตุให้สูญเสียสมรรถภาพในการทำงานของขาหรือมือทั้งสองข้างหรือมือหนึ่งข้างกับขาหนึ่งข้าง หรือประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยที่ศีรษะจนเป็นเหตุให้เกิดความผิดปกติของความรู้สึกตัว และหรือจิตฟั่นเฟือน ซึ่งจะมีระยะเวลาการจ่ายค่าทดแทนตลอดชีวิต

(๔) กรณีที่ลูกจ้างถึงแก่ความตายหรือสูญหายตามมาตรา ๑๘(๔) ให้นายจ้างจ่ายอัตราร้อยละเจ็ดสิบของค่าจ้างรายเดือนมีกำหนดสิบปี

ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง กำหนดระยะเวลาการจ่ายค่าทดแทนและหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณค่าจ้างรายเดือน ข้อ ๗ กำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการคำนวณค่าจ้างรายเดือนตามมาตรา ๑๘ วรรคสาม ดังนี้

(๑) ในกรณีที่ลูกจ้างได้รับค่าจ้างเป็นรายเดือน เท่ากับค่าจ้างรายเดือนในเดือนที่ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือสูญหาย

(๒) ในกรณีที่ลูกจ้างได้รับค่าจ้างเป็นรายวัน เท่ากับอัตราค่าจ้างรายวันในวันที่ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือสูญหายคูณด้วยยี่สิบหก (วันทำงานต่อเดือน)

(๓) ในกรณีที่ลูกจ้างได้รับค่าจ้างเป็นรายชั่วโมง เท่ากับอัตราค่าจ้างในชั่วโมงที่ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือสูญหายคูณด้วยแปดและยี่สิบหก (จำนวนชั่วโมงต่อวันและจำนวนวันทำงานต่อเดือน)

(๔) ในกรณีที่ลูกจ้างได้รับค่าจ้างตามผลงานโดยคำนวณเป็นหน่วย เท่ากับค่าจ้างงวดสุดท้ายที่ลูกจ้างได้รับหารด้วยจำนวนวันที่ลูกจ้างทำงานในงวดนั้นและคูณด้วยยี่สิบหก ถ้าไม่อาจคำนวณค่าจ้างตามผลงานได้ ให้คำนวณจากค่าจ้างขั้นต่ำรายวันตามกฎหมายว่าด้วยการคุ้มครองแรงงานในท้องที่ที่ลูกจ้างประจำทำงานอยู่คูณด้วยยี่สิบหก

(๕) กรณีที่ลูกจ้างได้รับค่าจ้างเป็นระยะเวลาอย่างอื่นหรือคำนวณการจ่ายเป็นอย่างอื่นนอกเหนือจากที่กำหนดไว้ใน (๑) ถึง (๔) เท่ากับค่าจ้างงวดสุดท้ายที่ลูกจ้างได้รับหารด้วยจำนวนวันทำงานปกติในงวดนั้นและคูณด้วยยี่สิบหก

หากลูกจ้างได้รับค่าจ้างหลายประเภท ให้คำนวณค่าจ้างแต่ละประเภทตาม (๑) ถึง (๕) แล้วนำมารวมกันเป็นค่าจ้างรายเดือน

อย่างไรก็ตาม ค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ วรรคสี่จะต้องไม่ต่ำกว่าร้อยละเจ็ดสิบของค่าจ้างขั้นต่ำรายวันในท้องที่ที่ลูกจ้างทำงานอยู่คูณด้วยยี่สิบหก และไม่เกินร้อยละเจ็ดสิบของค่าจ้างเฉลี่ยต่อเดือนซึ่งคำนวณจากค่าจ้างสูงสุดที่ใช้เป็นฐานคำนวณเงินสมทบตามประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง ประเภท ขนาด ของกิจการท้องที่ที่ให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบ อัตราเงินสมทบ อัตราเงินฝาก วิธีการประเมินและการเรียกเก็บเงินสมทบหารด้วยสิบสอง

คำรักษาพยาบาล

มาตรา ๕ “คำรักษาพยาบาล” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการตรวจ การรักษา การพยาบาล และค่าใช้จ่ายอื่นที่จำเป็น เพื่อให้ผลของการประสบอันตรายหรือการเจ็บป่วยบรรเทา หรือหมดสิ้นไป และหมายความรวมถึงค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับอุปกรณ์ เครื่องใช้ หรือวัตถุที่ใช้แทนหรือทำหน้าที่แทน หรือช่วยอวัยวะที่ประสบอันตรายด้วย

กฎกระทรวง คำรักษาพยาบาลที่ให้นายจ้างจ่าย พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒ กำหนดให้ เมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ให้นายจ้างจ่ายคำรักษาพยาบาลเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นแต่ไม่เกิน ๕๐,๐๐๐ บาท

กรณีที่คำรักษาพยาบาลดังกล่าวตามข้อ ๒ ไม่เพียงพอ ตามข้อ ๓ กำหนดให้นายจ้างจ่ายเพิ่มอีกเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นไม่เกิน ๑๐๐,๐๐๐ บาท สำหรับการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยของลูกจ้างอย่างรุนแรง เช่น การบาดเจ็บอย่างรุนแรงของอวัยวะภายในหรือของกระดูกหลายแห่งและต้องได้รับการผ่าตัดแก้ไขหรือของศีรษะและต้องได้รับการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะ หรือของกระดูกสันหลัง ไชสันหลัง หรือรากประสาท เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๗๗๖๗/๒๕๕๙ ลูกจ้างได้รับบาดเจ็บ กระดูกแขนซ้ายแตกด้วยโลหะและกระดูกสันหลังระดับทรงอกและระดับเอวหักยุบ แพทย์รักษาโดยการผ่าตัดตามกระดูกแขนซ้ายและใส่เฝือกพยุงหลัง ต้องนอนพักรักษาตัวที่โรงพยาบาลอยู่ระยะหนึ่ง ต้องรักษาทางยาและกายภาพบำบัด ต่อมาแพทย์ทำการผ่าตัดเพื่อนำเอาเหล็กที่ตามไว้ออก ดังนั้นแม้การประสบอันตรายของลูกจ้างจะได้รับการผ่าตัดเพื่อตามและถอดเหล็กตามกระดูกแขนซ้ายเพียงแห่งเดียวก็ตาม ถือได้ว่าลูกจ้างได้รับบาดเจ็บอย่างรุนแรงของกระดูกหลายแห่งและต้องได้รับการผ่าตัดแก้ไขซึ่งอยู่ในเกณฑ์ที่นายจ้างต้องจ่ายคำรักษาพยาบาลเพิ่ม

และตามข้อ ๔ กำหนดให้ ในกรณีที่คำรักษาพยาบาลที่จ่ายตามข้อ ๓ ไม่เพียงพอ ให้นายจ้างจ่ายเพิ่มอีกโดยรวมสองกรณีแรกแล้วไม่เกิน ๓๐๐,๐๐๐ บาท หากลูกจ้างประสบอันตรายตั้งแต่สองรายการขึ้นไป เช่น ลูกจ้างถูกรถยนต์ชนขณะปฏิบัติงานและมีอาการบาดเจ็บอย่างรุนแรงของอวัยวะภายในหรือของกระดูก

หลายแห่งและต้องได้รับการผ่าตัดแก้ไข และยังมีอาการบาดเจ็บอย่างรุนแรงของศีรษะและต้องได้รับการผ่าตัดเปิดกะโหลกศีรษะด้วย เป็นต้น หรือบาดเจ็บหนักขึ้นจากเดิมขนาดต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ หรืออยู่ในหอผู้ป่วยหนัก หอผู้ป่วยวิกฤต หรือหอผู้ป่วยไฟไหม้ น้ำร้อนลวก ตั้งแต่นี้สืบวันขึ้นไป เป็นต้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๙๒๘/๒๕๕๘ ลูกจ้างต้องใช้เครื่องช่วยหายใจ ๑๗ วัน และพักรักษาตัวอยู่ในห้องไอซียู ๑๕ วัน แม้หลังจากนั้นจะพักรักษาตัวอยู่ในห้องผู้ป่วยรวมถึงวันออกจากโรงพยาบาลรวมเวลาที่พักรักษาตัวอยู่ในโรงพยาบาลที่สาธารณรัฐเกาหลี ๒๗ วัน โดยไม่ปรากฏว่าห้องผู้ป่วยรวมมีลักษณะเป็นหอผู้ป่วยหนักหรือหอผู้ป่วยวิกฤตหรือไม่ จึงไม่เข้าหลักเกณฑ์ที่โจทก์ต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้น

หากค่ารักษาพยาบาลดังกล่าวตามข้อ ๔ ยังไม่พอ ตามข้อ ๕ กำหนดให้นายจ้างต้องจ่ายเพิ่มอีกตามความเห็นของคณะกรรมการแพทย์แต่รวมทั้งหมดตามข้อ ๒ ถึงข้อ ๔ แล้วไม่เกิน ๕๐๐,๐๐๐ บาท และตามข้อ ๖ กำหนดให้หากไม่เพียงพออีกให้นายจ้างจ่ายเพิ่มขึ้นอีกรวมข้อ ๒ ถึงข้อ ๕ แล้วไม่เกิน ๑๐๐๐,๐๐๐ บาท เว้นแต่ในกรณีดังต่อไปนี้ให้นายจ้างจ่ายตามความจำเป็นจนสิ้นสุดการรักษายาบาล ทั้งนี้ต้องเป็นไปตามความเห็นของคณะกรรมการแพทย์โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ

๑. ลูกจ้างเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐตั้งแต่เริ่มแรกจนสิ้นสุดการรักษายาบาล

๒. ลูกจ้างมีความจำเป็นหรือมีเหตุสมควรที่ไม่สามารถเข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐตั้งแต่เริ่มแรก แต่ภายหลังได้เข้ารับการรักษาพยาบาลในสถานพยาบาลของรัฐจนสิ้นสุดการรักษายาบาล

อย่างไรก็ตาม ตามข้อ ๗ กำหนดให้หากคณะกรรมการแพทย์พิจารณาให้ความเห็นว่านายจ้างต้องจ่ายค่ารักษาพยาบาลเพิ่มขึ้นอีกตามข้อ ๕ หรือข้อ ๖ การประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยนั้นต้องเป็นไปตามลักษณะที่รัฐมนตรีประกาศกำหนด

นอกจากนั้นตามข้อ ๘ ได้กำหนดให้การจ่ายค่ารักษาพยาบาลตามข้อ ๒ ถึงข้อ ๖ ข้อใด หากลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ป่วยในมีค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับค่าห้อง ค่าอาหาร ค่าบริการพยาบาล ให้นายจ้างจ่ายค่าใช้จ่ายดังกล่าวเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินวันละ ๑,๓๐๐ บาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๘๑๓/๒๕๕๗ ค่าห้อง ค่าอาหาร ค่าบริการพยาบาล และค่าบริการทั่วไป เป็นส่วนหนึ่งของ “ค่ารักษาพยาบาล” ตามมาตรา ๕ ด้วย เมื่อกฎกระทรวงกำหนดให้นายจ้างต้องจ่ายค่าห้อง ค่าอาหาร ค่าบริการพยาบาล และค่าบริการทั่วไป เท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกินวันละ ๑,๓๐๐ บาท และเมื่อปรากฏว่าค่าห้อง ค่าอาหาร ค่าบริการพยาบาล และค่าบริการทั่วไปรวมอยู่ในค่ารักษาพยาบาลที่โจทก์มีสิทธิได้รับ ๑๑๐,๐๐๐ บาทแล้ว โจทก์จึงไม่มีสิทธิได้รับค่าใช้จ่ายส่วนนี้เพิ่ม

สำหรับนายจ้างที่ชำระค่ารักษาพยาบาลลูกจ้างแทนสำนักงานประกันสังคมไป สำนักงานประกันสังคมจึงมีหน้าที่ชำระเงินแก่นายจ้างตั้งแต่วันที่นายจ้างชำระค่ารักษาพยาบาลลูกจ้างคืนมิฉะนั้นต้องเสียดอกเบี้ยแก่นายจ้างด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๑๐๗/๒๕๕๙ นายจ้างยื่นคำร้องขอให้สำนักงานประกันสังคมจ่ายค่ารักษาพยาบาลแก่นายจ้าง เมื่อสำนักงานประกันสังคมพื้นที่ ๓ มีคำสั่งให้จ่ายไม่ถึงจำนวนที่นายจ้างประสงค์ แล้วนายจ้างอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน ซึ่งต่อมามีมติให้ยกอุทธรณ์ของนายจ้าง ดังนั้นการที่

สำนักงานประกันสังคมพื้นที่ ๓ มีคำสั่งดังกล่าวจึงถือว่าเป็นกรณีที่สำนักงานประกันสังคมโดยคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนพิจารณาและไม่ให้ความเห็นชอบในการจ่ายค่ารักษาพยาบาลตามกฎหมายแล้ว ศาลฎีกาจึงมีอำนาจวินิจฉัยว่านายจ้างมีสิทธิได้รับค่ารักษาพยาบาลตามกฎหมายดังกล่าวหรือไม่ และเมื่อนายจ้างชำระค่ารักษาพยาบาลลูกจ้างแทนสำนักงานประกันสังคมไป สำนักงานประกันสังคมจึงมีหน้าที่ชำระเงินแก่นายจ้างตั้งแต่วันที่นายจ้างชำระค่ารักษาพยาบาลลูกจ้าง จึงเป็นหน้าที่ที่กำหนดเวลาชำระตามวันแห่งปฏิทิน เมื่อนายจ้างประกันสังคมไม่ชำระจึงตกเป็นผู้ผิดนัดโดยไม่จำเป็นต้องทวงถาม ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๒๐๔ วรรคสอง และมาตรา ๒๒๔ วรรคหนึ่ง

ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน

มาตรา ๕ “ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเกี่ยวกับการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน

“การฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน” หมายความว่า การจัดให้ลูกจ้างซึ่งประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยและสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพของร่างกายหรือจิตใจหรือการฟื้นฟูอาชีพ เพื่อให้สามารถประกอบอาชีพที่เหมาะสมตามสภาพของร่างกาย

มาตรา ๑๕ กรณีที่ลูกจ้างจำเป็นต้องได้รับการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานภายหลังการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ให้นายจ้างจ่ายค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานของลูกจ้างเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็น ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ วิธีการ เงื่อนไข และอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

กฎกระทรวง ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานที่ให้นายจ้างจ่าย พ.ศ. ๒๕๖๓ ข้อ ๒ กำหนดให้คณะกรรมการการแพทย์เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาความจำเป็นในการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานของลูกจ้างภายหลังการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย ข้อ ๔ กำหนดให้นายจ้างจ่ายค่าฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานของลูกจ้างเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็น ตามหลักเกณฑ์และอัตรา ดังต่อไปนี้

(๑) ค่าใช้จ่ายในกระบวนการเวชศาสตร์ฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานด้านการแพทย์โดยเป็นค่าใช้จ่ายทางกายภาพบำบัด ไม่เกินวันละสองร้อยบาท และค่าใช้จ่ายทางกิจกรรมบำบัดไม่เกินวันละหนึ่งร้อยบาท โดยเมื่อรวมกันแล้วต้องไม่เกิน ๒๔,๐๐๐ บาท

(๒) ค่าใช้จ่ายในกระบวนการบำบัดรักษาและการผ่าตัดเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน ไม่เกิน ๔๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๕ กำหนดให้ค่าใช้จ่ายในกระบวนการบำบัดรักษาและการผ่าตัดเพื่อประโยชน์ในการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงาน หากเกินกว่าอัตราที่กำหนดไว้ในข้อ ๔ (๒) ให้นายจ้างจ่ายค่าใช้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงตามความจำเป็นเพิ่มขึ้นอีกไม่เกิน ๑๔๐,๐๐๐ บาท โดยให้คณะกรรมการการแพทย์เป็นผู้พิจารณา

(๓) ค่าวัสดุและอุปกรณ์ด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟู หน่วยละไม่เกินอัตราตามที่กระทรวงการคลังกำหนด แต่รวมแล้วไม่เกิน ๑๖๐,๐๐๐ บาท

ข้อ ๖ กำหนดให้ค่าวัสดุและอุปกรณ์ด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟูตามข้อ ๔ (๓) หากหน่วยใดกระทรวงการคลังไม่ได้กำหนดอัตราไว้ ให้คณะกรรมการการแพทย์เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาตามความจำเป็น

เป็นรายกรณี และในกรณีที่ลูกจ้างมีความจำเป็นต้องซ่อมแซมหรือเปลี่ยนวัสดุและอุปกรณ์ด้านเวชศาสตร์ฟื้นฟู ให้คณะกรรมการการแพทย์เป็นผู้มีอำนาจพิจารณาความจำเป็นดังกล่าว

(๔) ค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานด้านอาชีพ ให้จ่ายได้เฉพาะที่เป็นการฝึกตามหลักสูตรที่หน่วยงานของสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ดำเนินการ ไม่เกิน ๒๔,๐๐๐ บาท

ข้อ ๗ กำหนดให้ค่าใช้จ่ายในการฟื้นฟูสมรรถภาพในการทำงานด้านอาชีพตามข้อ ๔ (๔) ให้จ่ายได้ตามหลักสูตรและอัตราที่สำนักงานประกันสังคมประกาศกำหนดโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการ เช่น งานไม้ไม่เกินอัตราเจ็ดพันบาท งานเครื่องมือกลไม่เกินอัตราหกพันหกร้อยบาท เป็นต้น

คำทำศพ

มาตรา ๕ “คำทำศพ” หมายความว่า ค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการจัดการศพของลูกจ้างตามประเพณีทางศาสนาของลูกจ้างหรือตามประเพณีแห่งท้องถิ่น ในกรณีที่ลูกจ้างถึงแก่ความตายเนื่องจากประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือสูญหาย

มาตรา ๑๖ เมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตายหรือสูญหาย ให้นายจ้างจ่ายค่าทำศพแก่ผู้จัดการศพของลูกจ้างตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง

มาตรา ๑๗ ในกรณีที่ลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตายโดยไม่มีผู้จัดการศพ ให้นายจ้างจัดการศพของลูกจ้างไปพลางก่อนจนกว่าผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ จะมาขอเป็นผู้จัดการศพ แต่นายจ้างจะใช้ค่าทำศพเกินหนึ่งในสามของค่าทำศพตามมาตรา ๑๖ ไม่ได้ ถ้าลูกจ้างถึงแก่ความตายครบเจ็ดสิบสองชั่วโมง แล้วยังไม่มีผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ มาขอเป็นผู้จัดการศพ ให้นายจ้างจัดการศพนั้นตามประเพณีทางศาสนาของลูกจ้างซึ่งถึงแก่ความตายหรือตามประเพณีแห่งท้องถิ่นโดยคำนึงถึงฐานะทางสังคมของลูกจ้าง ในการนี้ให้นายจ้างใช้ค่าทำศพส่วนที่เหลือได้

บทบัญญัติข้างต้นกำหนดหน้าที่ของนายจ้างในการจ่ายค่าทำศพและการจัดการศพของลูกจ้างเมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตายหรือสูญหาย มีหลักเกณฑ์ดังนี้

๑. ให้นายจ้างจ่ายค่าทำศพแก่ผู้จัดการศพของลูกจ้างเป็นจำนวน ตามอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวง กำหนดอัตราค่าทำศพที่ให้นายจ้างจ่าย พ.ศ. ๒๕๖๓ ซึ่งกำหนดให้ เมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตายหรือสูญหาย ให้นายจ้างจ่ายค่าทำศพแก่ผู้จัดการศพของลูกจ้างในอัตรา ๔๐,๐๐๐ บาท

๒. ในกรณีที่ไม่มีผู้จัดการศพ นายจ้างมีหน้าที่จัดการศพของลูกจ้างไปพลางก่อนจนกว่าผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามมาตรา ๒๐ จะมาขอเป็นผู้จัดการศพ แต่นายจ้างจะใช้ค่าทำศพเกินหนึ่งในสามของค่าทำศพตามมาตรา ๑๖ ไม่ได้

๓. ถ้าลูกจ้างถึงแก่ความตายครบเจ็ดสิบสองชั่วโมง แล้วยังไม่มีผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ มาขอเป็นผู้จัดการศพ นายจ้างซึ่งมีหน้าที่จัดการศพนั้นไปพลางก่อนตามวรรคหนึ่งจะมีหน้าที่โดยตรงที่จะต้องจัดการศพของลูกจ้างไปตามประเพณีทางศาสนาของลูกจ้างซึ่งถึงแก่ความตายหรือตามประเพณีแห่งท้องถิ่นโดยคำนึงถึงฐานะทางสังคมของลูกจ้าง ในการนี้ให้นายจ้างใช้ค่าทำศพส่วนที่เหลืออีกสองในสามส่วนของค่าทำศพตามมาตรา ๑๖ ได้

ผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนกรณีที่ถูกจ้างตายหรือสูญหาย

มาตรา ๒๐ เมื่อลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตายหรือสูญหาย ให้บุคคลดังต่อไปนี้เป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากนายจ้าง

(๑) บิดามารดา

(๒) สามีหรือภรรยา

(๓) บุตรมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปี ให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนต่อไปจนกว่าจะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี

(๓/๑) บุตรมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีขึ้นไปที่อยู่ระหว่างการศึกษาระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีให้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนจนกว่าจะจบการศึกษาในระดับปริญญาตรี

(๔) บุตรมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีและทุพพลภาพหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบซึ่งอยู่ในอุปการะของลูกจ้างก่อนลูกจ้างถึงแก่ความตายหรือสูญหาย

ให้บุตรของลูกจ้างซึ่งเกิดภายในสามร้อยสิบวันนับแต่วันที่ลูกจ้างถึงแก่ความตายหรือวันที่เกิดเหตุสูญหายมีสิทธิได้รับเงินทดแทนนับแต่วันคลอด

ในกรณีที่ไม่มีผู้มีสิทธิตามวรรคหนึ่ง ให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทนแก่ผู้ซึ่งอยู่ในอุปการะของลูกจ้างก่อนลูกจ้างถึงแก่ความตายหรือสูญหาย แต่ผู้อยู่ในอุปการะดังกล่าว จะต้องได้รับความเดือดร้อนเพราะขาดอุปการะจากลูกจ้างที่ตายหรือสูญหาย

ผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามมาตรานี้มี ๒ กลุ่ม คือ กลุ่มแรกจะเป็นบุคคลตาม (๑) ถึง (๔) และตามวรรคสอง ซึ่งก็คือบิดามารดา สามีหรือภรรยา และบุตร ซึ่งจะมีเงื่อนไขการได้รับตามแต่ละอนุมาตราดังกล่าว และกลุ่มสองจะเป็นผู้ซึ่งอยู่ในอุปการะของลูกจ้างก่อนที่ลูกจ้างจะตายหรือสูญหาย ซึ่งกลุ่มสองนี้จะมีสิทธิได้รับค่าทดแทนตามมาตรานี้ต่อเมื่อ ไม่มีบุคคลในกลุ่มแรกที่มีสิทธิได้รับอยู่แล้ว และผู้ซึ่งอยู่ในอุปการะนั้นต้องได้รับความเดือดร้อนเพราะขาดอุปการะจากลูกจ้างด้วย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๑๘๓๗-๑๑๘๓๘/๒๕๕๖ พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนจากนายจ้างคือ (๓) บุตรมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีและยังศึกษาอยู่ในระดับที่ไม่สูงกว่าปริญญาตรี ให้ได้รับส่วนแบ่งต่อไปตลอดระยะเวลาที่ศึกษาอยู่ (๔) บุตรมีอายุตั้งแต่สิบแปดปีและทุพพลภาพหรือจิตฟั่นเฟือนไม่สมประกอบซึ่งอยู่ในอุปการะของลูกจ้างก่อนลูกจ้างถึงแก่ความตายหรือสูญหาย เป็นบทบัญญัติที่ถือเอาอายุ การศึกษา และความทุพพลภาพเป็นหลักเกณฑ์สำคัญในการเป็นผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทน โดยไม่ได้บัญญัติว่าต้องเป็นบุตรโดยชอบด้วยกฎหมาย บุตรตามมาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) และ (๔) จึงต้องถือเอาความเป็นบุตรตามความเป็นจริง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๕๙๕/๒๕๖๑ พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๒๐ วรรคหนึ่ง (๓) มีความหมายว่า บุตรที่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนจะต้องเป็นบุตรที่มีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีเสียก่อน และหากบุตรซึ่งมีอายุต่ำกว่าสิบแปดปีนั้นได้รับค่าทดแทนแล้ว ต่อมาเมื่ออายุครบสิบแปดปีและยังศึกษาอยู่ในระดับไม่สูงกว่าปริญญาตรีก็จะได้รับส่วนแบ่งต่อไปตลอดเวลายังศึกษา

สิทธิได้รับเงินทดแทนตามมาตรานี้จะตกได้แก่บุคคลที่กฎหมายกำหนดไว้โดยเฉพาะ ไม่ใช่มรดกจึงไม่สามารถตกได้แก่ทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๐๐

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๙๗๒/๒๕๕๗ สิทธิในการได้รับค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๑๘ (๔) เป็นสิทธิเฉพาะตัวของผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ไม่ใช่เป็นมรดกตกทอดแก่ทายาทตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา ๑๖๐๐ แม้โจทก์จะเป็นบุตรและผู้จัดการมรดกของลูกจ้างที่ถึงแก่ความตายแต่ก็มีชื่อผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ จึงไม่มีสิทธิขอรับค่าทดแทนเมื่อถึงกำหนดจ่ายส่วนที่เหลืออีกกึ่งหนึ่งจากจำเลย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๙๒๒/๒๕๔๖ ผู้ตายเคยให้เงินโจทก์บางเดือน เดือนละประมาณ ๑,๐๐๐ บาท ถึง ๑,๕๐๐ บาท ซึ่งเป็นเงินจำนวนไม่มากนัก โดยให้ในช่วงผู้ตายได้งานทำในระยะเวลาไม่ถึงหนึ่งปี การให้ดังกล่าวเห็นได้ว่าเป็นเพียงแต่ทำให้โจทก์ได้รับความสะดวกสบายในชีวิตครอบครัวเพิ่มขึ้นเท่านั้น ไม่ปรากฏว่าโจทก์ต้องได้รับความเดือดร้อนเพราะไม่ได้รับเงินจากผู้ตายในบางเดือน การที่โจทก์ได้รับเงินจากผู้ตายดังกล่าวจึงไม่ถึงขั้นที่จะถือว่าอยู่ในอุปการะของผู้ตายตามความหมายของพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๒๐ วรรคท้าย โจทก์จึงไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทน

ส่วนแบ่งในเงินทดแทน

มาตรา ๒๑ ให้ผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ได้รับส่วนแบ่งในเงินทดแทนเท่ากัน

ในกรณีที่สิทธิได้รับเงินทดแทนสิ้นสุดลงเพราะผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ผู้หนึ่งผู้ใดถึงแก่ความตายหรือสามีหรือภรรยาสมรสใหม่หรือมิได้สมรสใหม่แต่มีพฤติการณ์แสดงให้เห็นได้ว่าอยู่กินฉันสามีหรือภรรยากับหญิงหรือชายอื่น หรือบุตรไม่มีลักษณะตามมาตรา ๒๐ (๓) หรือ (๔) อีกต่อไป ให้นำส่วนแบ่งของผู้หมดสิทธิเพราะเหตุหนึ่งเหตุใดดังกล่าวไปเฉลี่ยให้แก่ผู้มีสิทธิอื่นต่อไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๕๗๕/๒๕๓๖ สิทธิได้รับเงินทดแทนเป็นสิทธิเฉพาะตัว ขณะที่ ส.ถึงแก่ความตายนั้น ส.ยังไม่ได้รับเงินทดแทน สิทธิเรียกร้องในการรับเงินทดแทนของ ส.อันเนื่องมาจากการตายของบุตรย่อมยุติลง ผู้ใดจะไปเรียกร้องเงินทดแทนส่วนของ ส.ไม่ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๖๐/๒๕๒๙ บุตรของผู้ตายมิใช่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตลอดไปจนกว่าจะครบกำหนดตามคำสั่งพนักงานเงินทดแทน แต่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนเฉพาะในระหว่างที่ตนมีคุณสมบัติครบถ้วนตามที่กฎหมายกำหนด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๙๗๒/๒๕๕๗ การรับค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๑๘ (๔) นั้น ผู้มีหน้าที่ต้องจ่ายกับผู้ที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนจะตกลงจ่ายในคราวเดียวเต็มจำนวนหรือตามระยะเวลาอย่างอื่นก็ได้ตามมาตรา ๒๔ เมื่อสำนักงานประกันสังคมเห็นสมควรจ่ายแก่ บ.คราวเดียวได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของสิทธิตามแนวปฏิบัติ การที่ บ.ยอมรับค่าทดแทนส่วนแรกกึ่งหนึ่งไปก่อนจึงถือเป็นข้อตกลงระหว่างสำนักงานประกันสังคมกับ บ. เกี่ยวกับการจ่ายค่าทดแทนตามมาตรา ๒๔ มีผลทำให้ค่าทดแทนส่วนที่เหลืออีกกึ่งหนึ่งของ บ. จะถึงกำหนดจ่ายหลังจากที่ได้รับเงินครั้งแรกไปแล้ว ๔ ปี แม้จะปรากฏต่อมาว่าสิทธิในการได้รับค่าทดแทนของ บ. สิ้นสุดลงเพราะ บ.ถึงแก่ความตายไปก่อนที่จะถึงกำหนดจ่ายค่าทดแทนส่วนที่

เหลืออีกกึ่งหนึ่งก็ตาม กรณีนี้ต้องนำส่วนที่เหลืออีกกึ่งหนึ่งดังกล่าวของ บ.ผู้หมดสิทธิไปเฉลี่ยให้แก่ผู้มีสิทธิอื่นต่อไปตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง

ข้อยกเว้นที่นายจ้างไม่ต้องจ่ายเงินทดแทน

มาตรา ๒๒ นายจ้างไม่ต้องจ่ายเงินทดแทนในการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยของลูกจ้าง เพราะเหตุอย่างหนึ่งอย่างใดดังต่อไปนี้

(๑) ลูกจ้างเสพของมีนเมาหรือสิ่งเสพติดอื่นจนไม่สามารถครองสติได้

(๒) ลูกจ้างจงใจให้ตนเองประสบอันตรายหรือยอมให้ผู้อื่นทำให้ตนประสบอันตราย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘๘/๒๕๒๓ เรือประมงที่เข้าไปจับปลาในน่านน้ำประเทศกัมพูชามิได้ถูกยิงเสมอไป ผู้นำเรือเข้าไปจับปลาดังกล่าวจึงไม่อาจเล็งเห็นได้ว่าจะต้องถูกยิงหรือน่าจะถูกยิงได้รับอันตรายหรือถึงแก่ความตายโดยแน่แท้ การที่ผู้ตายซึ่งเป็นไต๋ก๋งเรือประมงของโจทก์นำเรือเข้าไปจับปลาในน่านน้ำดังกล่าวแล้วถูกยิงถึงแก่ความตายจึงมิใช่ผู้ตายประสบอันตรายเพราะเหตุจงใจให้ตนเองประสบอันตราย โจทก์ซึ่งเป็นนายจ้างจึงต้องจ่ายค่าทดแทน

การคุ้มครองเงินทดแทน

มาตรา ๒๓ ห้ามมิให้นายจ้างหักเงินทดแทนเพื่อการใด ๆ และเงินทดแทนไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๒๕๐/๒๕๓๖ เมื่อเงินทดแทนไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี ดังนั้นแม้ศาลชั้นต้นจะมีคำสั่งอายัดเงินทดแทนของจำเลยไปยังการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยและการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยมีหนังสือโต้แย้งคำสั่งอายัด จนกระทั่งศาลได้มีการนัดพร้อมและสอบถามข้อเท็จจริงจากโจทก์และการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทย โดยการไฟฟ้าฝ่ายผลิตแห่งประเทศไทยอ้างว่าได้จ่ายเงินทดแทนให้ทายาทของจำเลยไปก่อนแล้วก็ตาม โจทก์จึงไม่มีสิทธิขอให้ศาลชั้นต้นออกหมายบังคับคดีในเงินทดแทนได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๙๕/๒๕๒๖ แม้หนี้ตามคำพิพากษาจะเป็นหนี้ค่าทดแทน ซึ่งตามกฎหมายแรงงานกำหนดว่า “เงินทดแทน” ไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี แต่เมื่อผู้ร้องเป็นเจ้าของเงินค่าภาษีอากร และผู้ร้องไม่สามารถชำระได้จากทรัพย์สินอื่น ๆ ผู้ร้องยอมขอเฉลี่ยทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดียึดไว้อันเป็นการบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของจำเลย เพื่อชำระหนี้ให้แก่โจทก์มิใช่การบังคับคดีแก่เงินทดแทน

การจ่ายค่าทดแทนคราวเดียว

มาตรา ๒๔ การจ่ายค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ หรือมาตรา ๑๙ นายจ้างและลูกจ้าง หรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ แล้วแต่กรณี จะตกลงกันจ่ายค่าทดแทนในคราวเดียวเต็มจำนวนหรือเป็นระยะเวลาอย่างอื่นก็ได้ แต่นายจ้างจะหักส่วนลดเกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่ได้

หลักการจ่ายค่าทดแทนเป็นรายเดือนก็เพื่อให้เป็นเบี่ยเลี้ยงชีพแก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ หลักการดังกล่าวปรากฏจาก

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๑๘๙/๒๕๒๘ ค่าทดแทนที่ลูกจ้างมีสิทธิได้รับสามารถคำนวณเป็นจำนวนเงินแน่นอนได้ กฎหมายเพียงแต่กำหนดระยะเวลาการจ่ายไว้ตามประเภทการสูญเสียอวัยวะหรือสูญเสียสมรรถภาพในการทำงานเท่านั้นหากลูกจ้างและนายจ้างตกลงกันได้ นายจ้างอาจจ่ายค่าทดแทนในคราวเดียวเต็มจำนวนก็ได้ การกำหนดให้นายจ้างจ่ายค่าทดแทนเป็นรายเดือนนั้น เป็นเพียงการผ่อนคลายภาระของนายจ้างและเพื่อประโยชน์ของลูกจ้างและครอบครัวในการครองชีพมิให้เดือดร้อนระหว่างที่ปฏิบัติงานไม่ได้เท่านั้น

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๒๘๐/๒๕๕๙ พระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๒๔ มุ่งประสงค์ให้ผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ได้รับค่าทดแทนเป็นรายเดือน เพื่อให้มีเงินช่วยเหลือในการดำรงชีวิตในระยะยาว การจ่ายค่าทดแทนในคราวเดียวเต็มจำนวนหรือเป็นระยะเวลาอย่างอื่นนั้น จะทำได้ต้องเกิดจากการตกลงกันระหว่างนายจ้างหรือสำนักงานประกันสังคมกับลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ดังที่บัญญัติไว้ในมาตรา ๒๔ เมื่อไม่ปรากฏว่าจำเลยได้พิจารณาอนุมัติให้จ่ายค่าทดแทนแก่โจทก์คราวเดียว แต่กลับปรากฏว่าจำเลยโดยสำนักงานประกันสังคมพื้นที่ ๑๑ และคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนมีคำวินิจฉัยให้จ่ายค่าทดแทนแก่โจทก์เป็นรายเดือนตามมาตรา ๑๘ (๔) จึงเท่ากับว่าจำเลยไม่ประสงค์จะตกลงกับโจทก์ในการจ่ายค่าทดแทนในคราวเดียวเต็มจำนวนแก่โจทก์ โจทก์จึงไม่สามารถขอให้จำเลยจ่ายค่าทดแทนในคราวเดียวเต็มจำนวนได้ตามมาตรา ๒๔

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๙๗๒/๒๕๕๗ การรับค่าทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๑๘ (๔) นั้น ผู้มีหน้าที่ต้องจ่ายกับผู้ที่มีสิทธิได้รับค่าทดแทนจะตกลงจ่ายในคราวเดียวเต็มจำนวนหรือตามระยะเวลาอย่างอื่นก็ได้ตามมาตรา ๒๔ เมื่อสำนักงานประกันสังคมเห็นสมควรจ่ายแก่ บ.คราวเดียวได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของสิทธิตามแนวปฏิบัติ การที่ บ.ยอมรับค่าทดแทนส่วนแรกกึ่งหนึ่งไปก่อนจึงถือเป็นข้อตกลงระหว่างสำนักงานประกันสังคมกับ บ. เกี่ยวกับการจ่ายค่าทดแทนตามมาตรา ๒๔ มีผลทำให้ค่าทดแทนส่วนที่เหลืออีกกึ่งหนึ่งของ บ. จะถึงกำหนดจ่ายหลังจากที่ได้รับเงินครั้งแรกไปแล้ว ๔ ปี แม้จะปรากฏต่อมาว่าสิทธิในการได้รับค่าทดแทนของ บ. สิ้นสุดลงเพราะ บ. ถึงแก่ความตายไปก่อนที่จะถึงกำหนดจ่ายค่าทดแทนส่วนที่เหลืออีกกึ่งหนึ่งก็ตาม กรณีก็ต้องนำส่วนที่เหลืออีกกึ่งหนึ่งดังกล่าวของ บ. ผู้หมดสิทธิไปเฉลี่ยให้แก่ผู้มีสิทธิอื่นต่อไปตามมาตรา ๒๑ วรรคสอง

อย่างไรก็ตามนายจ้างจะหักส่วนลดเกินอัตราที่กำหนดในกฎกระทรวงไม่ได้ ซึ่งตามกฎกระทรวง (พ.ศ. ๒๕๓๘) ออกตามความในพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ กำหนดให้ “ในกรณีที่นายจ้างและลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ แล้วแต่กรณีตกลงกันจ่ายค่าทดแทนในคราวเดียวกันเต็มจำนวนหรือเป็นระยะเวลาอย่างอื่น นายจ้างจะหักส่วนลดได้ไม่เกินอัตราร้อยละสองต่อปีของค่าทดแทนที่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ได้รับจากนายจ้าง”

กองทุนเงินทดแทน

มาตรา ๒๖ ให้มีกองทุนเงินทดแทนในสำนักงานประกันสังคมเพื่อจ่ายเป็นเงินทดแทนแก่ลูกจ้างแทนนายจ้างซึ่งมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินสมทบตามมาตรา ๔๔ และเป็นค่าใช้จ่ายตามมาตรา ๔๓

กองทุนเงินทดแทนหรือ Workmen's Compensation Fund เป็นกองทุนที่กำหนดขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นทุนในการจ่ายเงินทดแทนแก่ลูกจ้างแทนนายจ้างในกรณีที่นายจ้างต้องจ่ายเงินทดแทน โดยกำหนดให้นายจ้างต้องส่งเงินสมทบในอัตราที่เหมาะสมกับลักษณะและความเสี่ยงภัยของประเภทกิจการที่ นายจ้างประกอบอยู่ เป็นเสมือนระบบบังคับให้ประกันภัยกับองค์กรของรัฐโดยลูกจ้างไม่ต้องมีส่วนในความรับผิดชอบในเงินสมทบด้วย การมีกองทุนเงินทดแทนสามารถเป็นหลักประกันว่าลูกจ้างจะต้องได้รับเงินทดแทนอย่างแน่นอนเมื่อประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตายเนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง

มาตรา ๔๔ ให้กระทรวงแรงงานประกาศกำหนดประเภทและขนาดของกิจการ และท้องที่ที่ นายจ้างต้องจ่ายเงินสมทบ

ให้นายจ้างซึ่งมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินสมทบตามวรรคหนึ่งต้องดำเนินการ ดังต่อไปนี้ ภายในสามสิบ วันนับแต่วันที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินสมทบ

(๑) ยื่นแบบรายการขึ้นทะเบียนนายจ้าง

(๒) จ่ายเงินสมทบ

กรณีข้อเท็จจริงในแบบรายการขึ้นทะเบียนนายจ้างเปลี่ยนแปลงไป ให้นายจ้างแจ้งการเปลี่ยนแปลงภายในวันที่สิบห้าของเดือนถัดจากเดือนที่มีการเปลี่ยนแปลง แบบรายการ วิธีการยื่นแบบรายการ การจ่ายเงินสมทบ และการแจ้งการเปลี่ยนแปลงแบบรายการให้ เป็นไปตามที่เลขาธิการประกาศกำหนด

ตามประกาศกระทรวงแรงงานและสวัสดิการสังคม เรื่อง ประเภท ขนาดของกิจการ และท้องที่ที่ให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบ (ฉบับที่ ๒) ได้ประกาศใช้บังคับตั้งแต่วันที่ ๑ เมษายน ๒๕๔๕ กำหนดให้นายจ้างที่มีลูกจ้างทำงานตั้งแต่หนึ่งคนขึ้นไปในทุกท้องที่ที่พระราชอาณาจักรมีหน้าที่จ่ายเงินสมทบ เว้นแต่

(๑) นายจ้างที่ประกอบกิจการเพาะปลูก ประมง ป่าไม้ และเลี้ยงสัตว์ ซึ่งมีได้ใช้ลูกจ้างตลอดปีและไม่มีงานลักษณะอื่นรวมอยู่ด้วย

(๒) นายจ้างที่เป็นบุคคลธรรมดา ซึ่งงานที่ลูกจ้างทำนั้นมิได้มีการประกอบธุรกิจรวมอยู่ด้วย

(๓) นายจ้างที่ประกอบการค้าแร่ การค้าแผงลอย

ดังนั้นนายจ้างซึ่งมิได้อยู่ในข้อยกเว้นข้างต้น หรือนายจ้างตามข้อยกเว้นในพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๔ จึงมีหน้าที่จ่ายเงินสมทบต้องยื่นแบบลงทะเบียนจ่ายเงินสมทบและแบบรายการแสดงรายชื่อลูกจ้างตามแบบที่กำหนดในประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การลงทะเบียนนายจ้างตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ จากนั้นนายจ้างจะได้รับเลขบัญชีนายจ้างเพื่อใช้ในการอ้างอิงและติดต่อกับสำนักงานประกันสังคม หนังสือสำคัญแสดงการขึ้นทะเบียน และจะได้รับแจ้งผลการพิจารณากำหนดประเภทของกิจการและอัตราเงินสมทบที่นายจ้างต้องจ่ายซึ่งจะไม่เกินร้อยละห้าของค่าจ้างที่นายจ้างจ่ายแต่ละปีตามมาตรา ๔๕ ใบแจ้งเงินสมทบพร้อมทั้งกำหนดวันจ่ายซึ่งนายจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบภายในสามสิบวัน นับแต่วันที่นายจ้างมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินสมทบดังกล่าว ซึ่งจะเป็นไปตามประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง อัตราเงินสมทบ อัตราเงินฝาก วิธีการประเมิน และการเรียกเก็บเงินสมทบ หากนายจ้างไม่จ่ายเงินสมทบภายใน

กำหนดเวลาหรือจ่ายไม่ครบจำนวนตามที่จะต้องจ่ายจะต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละสามต่อเดือนของเงินสมทบที่ต้องจ่ายตามมาตรา ๔๖

เงินสมทบ คือ เงินที่นายจ้างจ่ายเข้ากองทุนเงินทดแทนแต่เพียงฝ่ายเดียว จะเรียกเก็บจากนายจ้างเป็นรายปี โดยประเมินจากจำนวนเงินที่นายจ้างจ่ายให้ลูกจ้างทั้งปีรวมกัน (คนละไม่เกิน ๒๔๐,๐๐๐ บาทต่อปี) คู่กับอัตราเงินสมทบของประเภทกิจการระหว่างอัตราร้อยละ ๐.๒ - ๑ โดยนายจ้างแต่ละประเภทจะจ่ายเงินสมทบในอัตราเงินสมทบหลักที่ไม่เท่ากัน ทั้งนี้ ขึ้นอยู่กับการเสี่ยงภัย ตามรหัสประเภทกิจการของนายจ้างนั้น นอกจากนี้ยังมีเงินสมทบอีกประเภทหนึ่ง คือเงินสมทบตามค่าประสบการณ์ เพื่อให้ให้นายจ้างให้ความสนใจในการจัดสถานที่ทำงานที่ปลอดภัยรวมทั้งอุปกรณ์ป้องกันให้แก่ลูกจ้าง ให้ทำงานได้อย่างปลอดภัยหลังจากนายจ้างต้องจ่ายเงินสมทบตามอัตราหลัก ๔ ปี ติดต่อกันแล้ว จะมีการคำนวณอัตราส่วนการสูญเสียเพื่อลดหรือต้องจ่ายเงินเพิ่มขึ้นจากอัตราเงินสมทบหลักที่นายจ้างต้องจ่าย ในครั้งแรกที่ขึ้นทะเบียนโดยจะเริ่มจ่ายเงินตามอัตราประสบการณ์ตั้งแต่วันที่ ๕ เป็นต้นไป

ประกาศกระทรวงแรงงาน เรื่อง อัตราเงินสมทบ อัตราเงินฝาก วิธีการประเมิน และการเรียกเก็บเงินสมทบ ข้อ ๗ กำหนดให้นายจ้างจ่ายเงินสมทบเป็นรายปี โดยคำนวณจากค่าจ้างที่นายจ้างจะต้องจ่ายให้แก่ลูกจ้างทั้งปี ซึ่งสำนักงานประกันสังคมโดยกองทุนเงินทดแทน จะเรียกเก็บเงินสมทบจากนายจ้างเป็นรายปี โดยในปีแรก นายจ้างจะต้องจ่ายเงินสมทบ ภายใน ๓๐ วัน นับแต่วันที่มียูกจ้างตั้งแต่ ๑ คน สำหรับ ปีต่อ ๆ ไปจ่ายภายใน เดือนมกราคมของทุกปี เงินสมทบที่เรียกเก็บต้นปี คิดมาจากจำนวนเงินค่าจ้างที่ประมาณการไว้ล่วงหน้า จัดเก็บภายในเดือนมกราคมของทุกปี เรียกว่า “เงินสมทบประจำปี” ซึ่งอาจไม่เท่ากับค่าจ้างจริงที่จะเกิดขึ้น เนื่องจากในระหว่างปีนายจ้างอาจมีการเพิ่มหรือลดจำนวนลูกจ้าง หรือปรับอัตราค่าจ้าง เป็นต้น ดังนั้นในเดือนกุมภาพันธ์ของทุกปี นายจ้างต้องแจ้งจำนวนค่าจ้างรวมทั้งปีของปีที่ผ่านมาไปยังสำนักงานประกันสังคมอีกครั้งหนึ่ง เพื่อจะได้นำไปเปรียบเทียบกับเงินสมทบที่เก็บไว้เมื่อต้นปี หากไม่รายงานค่าจ้างภายในกำหนด อาจมีผลให้นายจ้างต้องชำระเงินเพิ่ม หากเงินที่เรียกเก็บในปีที่ผ่านมาต่ำไป นายจ้างรายได้ไม่จ่ายเงินสมทบภายในกำหนดเวลา หรือจ่ายเงินสมทบไม่ครบจำนวน ต้องเสียเงินเพิ่มอีกร้อยละ ๓ ต่อเดือนของเงินสมทบที่ต้องจ่าย เมื่อเปรียบเทียบแล้วหากจำนวนค่าจ้างจริงของปีที่ผ่านมาสูงกว่าค่าจ้างที่ประมาณไว้ เป็นเหตุให้เงินสมทบที่เก็บไว้เมื่อปีที่ผ่านมาต่ำกว่าก็จะเรียกเก็บเพิ่มภายใน ๓๑ มีนาคม เรียกว่า “เงินสมทบจากการรายงานค่าจ้าง” หากจำนวนเงินค่าจ้างรวมทั้งปีต่ำกว่าเดิมทำให้เงินสมทบที่เรียกเก็บสูงกว่าความเป็นจริงเมื่อตรวจบัญชีของนายจ้างแล้ว หากค่าจ้างต่ำกว่าที่ประเมินไว้จะได้รับเงินสมทบส่วนที่จ่ายเกินคืน

เมื่อนายจ้างขึ้นทะเบียนกองทุนเงินทดแทนแล้ว ลูกจ้างทุกคนที่ทำงานกับนายจ้างจะได้รับการคุ้มครองจากกองทุนเงินทดแทนทันที

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๔๘๑-๔๘๒/๒๕๕๑ การจ่ายเงินตามคำสั่งเรื่องการปรับเปลี่ยนสวัสดิการและค่าแรงของพนักงานรายวันของโจทก์ มีสองส่วนคือการปรับค่าจ้างตามข้อ ๑ และการกำหนดให้พนักงานรายวันได้รับเบี้ยเลี้ยงตามข้อ ๒ การจ่ายเบี้ยเลี้ยงวันละ ๑๐ บาท หรือ ๑๕๐ บาท ต่องวดการทำงาน ๑๕ วัน จะได้รับทุกวันที่มาปฏิบัติงาน และหากมาทำงานครบงวดการทำงานจะได้รับเพิ่มในส่วนของวันหยุดประจำสัปดาห์ซึ่งปกติพนักงานรายวันจะไม่มีสิทธิได้รับด้วย การจ่ายเบี้ยเลี้ยงในส่วนของการทำงานครบจำนวนวันในงวดการทำงานและได้รับเบี้ยเลี้ยงเพิ่มโดยรวมส่วนของวันหยุดประจำสัปดาห์นั้น จะได้รับต่อเมื่อทำงานครบ

จำนวนวันในงวดการทำงาน ๑๕ วัน หากทำงานไม่ครบจำนวนวันก็จะไม่ได้รับ จึงมิใช่เป็นการจ่ายเพื่อตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ แต่เป็นการจ่ายเพื่อจูงใจให้พนักงานรายวันขยันมาทำงานทุกวัน จึงมิใช่ค่าจ้าง แต่การจ่ายเบี้ยเลี้ยงประจำวันวันละ ๑๐ บาท เป็นการจ่ายแก่พนักงานรายวันทุกวันที่มาทำงาน จึงเป็นการจ่ายเพื่อตอบแทนการทำงานในวันและเวลาทำงานปกติ จึงเป็นค่าจ้างตาม พ.ร.บ.ประกันสังคม พ.ศ. ๒๕๓๓ มาตรา ๕ ที่จะต้องนำมาคำนวณเป็นเงินสมทบกองทุนประกันสังคม และเป็นค่าจ้างตาม พ.ร.บ.เงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๕ ที่ต้องนำมาคำนวณเป็นเงินสมทบกองทุนเงินทดแทนต่อไป

การแจ้งการประสบอันตราย

มาตรา ๔๘ เมื่อลูกจ้างประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหาย ให้นายจ้างแจ้งเหตุดังกล่าวต่อสำนักงานตามแบบและวิธีการที่เลขาธิการประกาศกำหนด ภายในสิบห้าวันนับแต่วันที่นายจ้างทราบหรือควรจะได้ทราบถึงการประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหาย

มาตรา ๔๙ เมื่อลูกจ้างประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหาย ให้ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ยื่นคำร้องขอรับเงินทดแทนต่อสำนักงาน ตามแบบและวิธีการที่เลขาธิการประกาศกำหนดภายในหนึ่งร้อยแปดสิบวันนับแต่วันที่ประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหาย

เมื่อลูกจ้างประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหาย นายจ้างมีหน้าที่ต้องจัดให้ลูกจ้างได้รับการรักษาพยาบาลทันทีตามความเหมาะสมแก่อันตรายหรือเจ็บป่วยตามมาตรา ๑๓ และแจ้งสำนักงานประกันสังคมภายใน ๑๕ วัน นับแต่วันที่ทราบหรือควรจะได้ทราบถึงการประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหายโดยใช้แบบแจ้งการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กท.๑๖ ซึ่งลูกจ้างสามารถเข้ารับการักษาพยาบาลในสถานพยาบาลใดก็ได้ หากเป็นสถานพยาบาลทั่วไปที่ไม่ได้มีความตกลงกับกองทุนเงินทดแทน นายจ้างจะต้องทตรงจ่ายค่ารักษาพยาบาลไปก่อน แล้วนำใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลมาเบิกคืนจากกองทุนเงินทดแทนได้ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่จ่าย แต่หากเป็นการเข้ารักษาในสถานพยาบาลที่มีความตกลงกับกองทุนเงินทดแทน นายจ้างไม่ต้องทตรงจ่ายแต่สถานพยาบาลดังกล่าวจะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากสำนักงานประกันสังคมโดยตรง

หากเป็นกรณีที่ลูกจ้างยังมีชีวิตอยู่และได้ทตรงจ่ายค่ารักษาพยาบาลไปก่อนสามารถนำใบเสร็จค่ารักษาพยาบาลมาเบิกคืนจากกองทุนเงินทดแทนได้ภายใน ๙๐ วัน นับแต่วันที่จ่าย แต่หากเป็นการเข้ารักษาในสถานพยาบาลที่มีความตกลงกับกองทุนเงินทดแทน ลูกจ้างไม่ต้องทตรงจ่ายแต่สถานพยาบาลดังกล่าวจะเรียกเก็บค่าใช้จ่ายจากสำนักงานประกันสังคมโดยตรงเช่นกัน แต่หากลูกจ้างประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยจนถึงแก่ความตายหรือสูญหาย ผู้มีสิทธิได้รับเงินทดแทนตามมาตรา ๒๐ จะเป็นผู้ยื่นคำร้องขอรับเงินทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคมภายใน ๑๘๐ วัน

การวินิจฉัยเงินทดแทนและการออกคำสั่งใหม่

มาตรา ๕๐ เมื่อมีการแจ้งการประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหาย ตามมาตรา ๔๘ หรือมีการยื่นคำร้องขอรับเงินทดแทนตามมาตรา ๔๙ หรือความปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าลูกจ้างประสบ

อันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนและออกคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ตามแบบที่เลขาธิการกำหนดโดยมิชักช้า

คำสั่งตามวรรคหนึ่งถ้าเป็นกรณีที่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ มีสิทธิได้รับเงินทดแทนให้พนักงานเจ้าหน้าที่กำหนดจำนวนเงินทดแทนและระยะเวลาที่ต้องจ่ายเงินทดแทนไว้ด้วย และสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินดังกล่าวแก่ลูกจ้างภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายจ้างทราบหรือถือว่าได้ทราบคำสั่ง

ให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทนแก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ณ สถานที่ทำงานของลูกจ้าง สถานที่อื่นตามที่นายจ้างและฝ่ายลูกจ้างตกลงกัน หรือที่สำนักงาน

บทบัญญัติมาตรานี้กำหนดกระบวนการวินิจฉัยคำร้องขอรับเงินทดแทนและการพิจารณาออกคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิทั้งกรณีที่น่าายจ้างเป็นผู้แจ้งตามมาตรา ๔๘ ไม่ว่าจะลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ จะได้ยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๙ หรือไม่ หรือกรณีที่ลูกจ้างยื่นคำร้องตามมาตรา ๔๙ ไม่ว่าจะนายจ้างจะได้แจ้งการประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยหรือสูญหายตามมาตรา ๔๘ หรือไม่ก็ตาม และยังได้กำหนดให้กรณีที่ความปรากฏแก่พนักงานเจ้าหน้าที่ว่าลูกจ้างประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหาย ให้พนักงานเจ้าหน้าที่สอบสวนและออกคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทนให้แก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ อีกด้วย เมื่อสอบสวนแล้วเสร็จ หากพนักงานเจ้าหน้าที่พบว่าลูกจ้างประสบอันตราย เจ็บป่วย หรือสูญหายเนื่องจากการทำงานให้แก่นายจ้างหรือมิใช่เนื่องจากการทำงานให้นายจ้าง พนักงานเจ้าหน้าที่ที่จะออกคำสั่งโดยกำหนดจำนวนเงินทดแทนและระยะเวลาที่ต้องจ่ายเงินทดแทนไว้และสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินดังกล่าวแก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิภายในเจ็ดวันนับแต่วันที่นายจ้างทราบหรือถือว่าได้ทราบคำสั่ง ตามประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง การออกคำสั่งให้นายจ้างจ่ายเงินทดแทนตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ หรือไม่ต่อไป

สำหรับวิธีการสอบสวนและออกคำสั่งตามมาตรา นี้หากไม่มีระเบียบหรือแนวปฏิบัติภายในที่มีมาตรฐานเพียงพอจะต้องนำหลักเกณฑ์ของพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ มาใช้ด้วย เช่น เจ้าหน้าที่อาจตรวจสอบข้อเท็จจริงได้ตามความเหมาะสมในเรื่องนั้น ๆ โดยไม่ผูกพันอยู่กับคำขอหรือพยานหลักฐานของคู่กรณีตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ มาตรา ๒๘ การดำเนินการเกี่ยวกับพยานหลักฐานตามมาตรา ๒๙ เป็นต้น

ส่วนกำหนดเวลาเจ็ดวันนับแต่วันที่นายจ้างทราบหรือถือว่าได้ทราบคำสั่งของพนักงานเจ้าหน้าที่นั้นตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๖๑ กำหนดให้ส่งคำสั่ง คำวินิจฉัยต่าง ๆ ทางไปรษณีย์ลงทะเบียนตอบรับ หรือให้เจ้าหน้าที่ไปนำส่ง ณ ภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ หรือสำนักงานของนายจ้างในระหว่างพระอาทิตย์ขึ้นและพระอาทิตย์ตก หรือในเวลาทำการของนายจ้าง ถ้าไม่พบนายจ้างหรือนายจ้างปฏิเสธไม่ยอมรับสามารถส่งให้แก่บุคคลซึ่งบรรลุนิติภาวะแล้วและอยู่หรือทำงานในบ้านหรือสำนักงานที่ปรากฏว่าเป็นของนายจ้างก็ได้ ถ้าการส่งดังกล่าวยังทำไม่ได้ก็อาจปิดคำสั่ง คำวินิจฉัยในที่ตั้งกล่าวได้และเมื่อดำเนินการแล้วและเวลาได้ล่วงพ้นไปไม่น้อยกว่าสิบห้าวัน ให้ถือว่านายจ้างได้รับคำสั่ง คำวินิจฉัย นั้นแล้ว

นอกจากนั้นมาตรา ๕๑ ยังได้กำหนดให้ในกรณีที่ปรากฏภายหลังว่าผลของการประสบอันตรายหรือการเจ็บป่วยของลูกจ้างเปลี่ยนแปลงไปเป็นเหตุให้คำสั่งเกี่ยวกับเงินทดแทนตามมาตรา ๕๐

(๑) ไม่เป็นไปตามมาตรา ๑๘ ไม่ว่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงในทางดีหรือร้ายกว่าเดิม เช่น เจ้าพนักงานเคยมีคำสั่งให้นายจ้างจ่ายค่าทดแทนกรณีทุพพลภาพตามมาตรา ๑๘ (๓) แต่ต่อมาปรากฏว่าลูกจ้างผู้นั้นถึงแก่ความตายจึงต้องเปลี่ยนคำสั่งเป็นมาตรา ๑๘ (๔) ทั้งในส่วนของจำนวนเงินค่าทดแทน ผู้มีสิทธิได้รับ และระยะเวลาการได้รับที่ต้องเปลี่ยนไปด้วย เป็นต้น

(๒) มีกรณีตามมาตรา ๑๙ ซึ่งเป็นกรณีที่นายจ้างจ่ายค่าทดแทนตามมาตรา ๑๘ (๒) หรือ (๓) และต่อมาลูกจ้างได้ถึงแก่ความตายในขณะที่ยังรับค่าทดแทนไม่ครบระยะเวลาตามสิทธิ ดังนี้พนักงานเจ้าหน้าที่ต้องเปลี่ยนแปลงคำสั่งให้นายจ้างจ่ายค่าทดแทนให้แก่ผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ต่อไป จนครบระยะเวลาตามสิทธิ แต่ระยะเวลาการจ่ายค่าทดแทนรวมกันต้องไม่เกินแปดปี

คำสั่งใหม่สำหรับ ๒ กรณีข้างต้น ให้มีผลเฉพาะการจ่ายเงินทดแทนในคราวต่อไป

(๓) มีข้อเท็จจริงปรากฏขึ้นในภายหลังอันเป็นเหตุให้คำสั่งตามมาตรา ๕๐ คลาดเคลื่อนไป

(๔) ลูกจ้างที่สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างไปแล้วมีการเจ็บป่วยขึ้น สามารถยื่นคำร้องขอรับเงินทดแทนต่อสำนักงานประกันสังคมในท้องที่ที่ทำงานหรือที่ลูกจ้างมีภูมิลำเนาอยู่ได้ภายในสองปีนับแต่วันที่ทราบการเจ็บป่วย

การอุทธรณ์

มาตรา ๕๒ ในกรณีที่นายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ซึ่งได้รับคำสั่ง คำวินิจฉัย หรือการประเมินเงินสมทบของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัติแล้วไม่พอใจคำสั่ง คำวินิจฉัย หรือการประเมินเงินสมทบนั้น ให้ผู้นั้นมีสิทธิอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง คำวินิจฉัย หรือการประเมินเงินสมทบ ทั้งนี้ เว้นแต่เป็นคำสั่งตามมาตรา ๔๗

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยเป็นหนังสือให้ผู้อุทธรณ์ทราบ

การยื่นอุทธรณ์ตามมาตรา ๕๒ ให้สิทธิเฉพาะนายจ้าง ลูกจ้าง หรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ซึ่งได้รับคำสั่ง คำวินิจฉัย หรือการประเมินเงินสมทบของพนักงานเจ้าหน้าที่ซึ่งสั่งการตามพระราชบัญญัติแล้วไม่พอใจคำสั่ง คำวินิจฉัย หรือการประเมินดังกล่าว ซึ่งถือเป็นกรณีที่ได้รับผลกระทบจากคำสั่งต่าง ๆ ดังกล่าว สามารถอุทธรณ์เป็นหนังสือต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่ได้รับแจ้งคำสั่ง คำวินิจฉัย หรือการประเมินเงินสมทบ ตามแบบที่กำหนดโดยประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง กำหนดแบบอุทธรณ์ และยื่นต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ณ สำนักงานประกันสังคมแห่งท้องที่ที่ตั้งสถานประกอบการของนายจ้าง สถานที่ทำงาน หรือภูมิลำเนาของผู้มีสิทธิอุทธรณ์แล้วแต่กรณี หากผู้อุทธรณ์ประสงค์จะยื่นเอกสารหลักฐานเพื่อประกอบการพิจารณาก็สามารถยื่นได้พร้อมหนังสืออุทธรณ์

หากคำสั่ง คำวินิจฉัย หรือการประเมินเงินสมทบที่พนักงานเจ้าหน้าที่จัดทำและแจ้งนั้นไม่ได้ระบุกรณีที่อยู่หรือที่อยู่อาศัย การยื่นคำอุทธรณ์หรือคำโต้แย้ง และระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์หรือการโต้แย้งไว้ระยะเวลาสำหรับการอุทธรณ์สามสิบวันดังกล่าวจะต้องนับใหม่ตั้งแต่วันที่ได้รับแจ้ง แต่ถ้าไม่มีการแจ้งใหม่ให้

ขยายระยะเวลาอุทธรณ์จากสามสิบวันเป็นหนึ่งปีนับแต่วันที่ได้รับคำสั่ง คำวินิจฉัย หรือการประเมื่อดังกล่าว ตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๔๐

เมื่อคณะกรรมการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์แล้ว ให้แจ้งคำวินิจฉัยเป็นหนังสือให้ผู้อุทธรณ์ทราบ ซึ่งแม้จะไม่ได้กำหนดระยะเวลาในการพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ไว้แต่ต้องอยู่ภายในกำหนดเวลาตามพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๔๕ วรรคสอง โดยต้องพิจารณาคำอุทธรณ์ให้แล้วเสร็จรวมทั้งเวลาที่ขยายแล้วภายใน ๙๐ วัน ซึ่งอาจพบทวนคำสั่ง คำวินิจฉัย หรือการประเมินเงินสมทบได้ไม่ว่าจะเป็นปัญหาข้อเท็จจริง ข้อกฎหมาย หรือความเหมาะสมของการทำคำสั่งต่าง ๆ ดังกล่าว และอาจมีคำสั่งเพิกถอนหรือเปลี่ยนแปลงไปในทางใดไม่ว่าจะเป็นการเพิ่มภาระหรือลดภาระหรือใช้ดุลพินิจแทนในเรื่องความเหมาะสมของการทำคำสั่งหรือมีข้อกำหนดเงื่อนไขอย่างไรก็ได้ตามมาตรา ๔๖

นอกจากนั้นพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๗ มาตรา ๔๗ บัญญัติว่า การใดที่กฎหมายกำหนดให้อุทธรณ์ต่อเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นคณะกรรมการ ขอบเขตการพิจารณาอุทธรณ์ให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น สำหรับกระบวนการพิจารณาให้ปฏิบัติตามบทบัญญัติ หมวด ๒ นี้ เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับกฎหมายดังกล่าว ดังนั้น จึงต้องนำพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๗ หมวด ๒ ตั้งแต่มาตรา ๑๒ ถึงมาตรา ๖๓ มาใช้เท่าที่ไม่ขัดหรือแย้งกับพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ.๒๕๓๗ ด้วย

การนำคดีไปสู่ศาล

มาตรา ๕๓ ในกรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการให้มีสิทธินำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัย ถ้าไม่นำคดีไปสู่ศาลแรงงานภายในกำหนดเวลาดังกล่าว ให้คำวินิจฉัยของคณะกรรมการเป็นที่สุด

ในกรณีที่ผู้มีหน้าที่ต้องจ่ายเงินทดแทนตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการตามวรรคหนึ่งเป็นผู้นำคดีไปสู่ศาล ผู้นั้นต้องวางเงินต่อศาลโดยครบถ้วนตามจำนวนที่ถึงกำหนดจ่ายตามคำวินิจฉัยของคณะกรรมการจึงจะฟ้องคดีได้

เมื่อคดีถึงที่สุดและผู้ซึ่งนำคดีไปสู่ศาลตามวรรคสองมีหน้าที่ต้องจ่ายเงินทดแทนตามคำพิพากษาของศาล ให้ศาลมีอำนาจจ่ายเงินที่ผู้นั้นวางไว้ต่อศาลแก่สำนักงาน เพื่อให้สำนักงานจ่ายเงินทดแทนดังกล่าวแก่ลูกจ้างหรือผู้มีสิทธิตามมาตรา ๒๐ ต่อไป

กรณีที่ผู้อุทธรณ์ไม่พอใจคำวินิจฉัยของคณะกรรมการสามารถนำคดีไปสู่ศาลแรงงานได้ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่รับแจ้งคำวินิจฉัย โดยอาจจะฟ้องสำนักงานประกันสังคมซึ่งเป็นนิติบุคคลที่รับผิดชอบงานกองทุนเงินทดแทน หรือฟ้องคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน ก็ได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๙๘๓/๒๕๕๙ แม้กองทุนเงินทดแทนจะไม่มีสภาพเป็นนิติบุคคลตามกฎหมาย แต่เมื่อโจทก์ฟ้องระบุชื่อสำนักงานประกันสังคมซึ่งมีฐานะเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายเข้ามาเป็นจำเลยที่ ๑ ด้วย โจทก์จึงมีอำนาจฟ้องจำเลยที่ ๑

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๘๘๒/๒๕๕๙ แม้โจทก์ซึ่งเป็นนายจ้างอาจได้รับความเสียหายจากการที่จำเลยเรียกเก็บเงินสมทบจากโจทก์เข้ากองทุนเงินทดแทนหรือไม่ก็ตาม แต่เมื่อ อ.เป็นผู้ยื่นคำร้องขอรับเงิน

ทดแทนจากจำเลยและเป็นผู้อุทธรณ์คำสั่งต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน จนคณะกรรมการดังกล่าวมีคำวินิจฉัยแล้ว โจทก์จึงมิใช่ผู้อุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน โจทก์ย่อมมิใช่ผู้อุทธรณ์ที่จะมีสิทธินำคดีไปสู่ศาลแรงงานได้ตามมาตรา ๕๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๗๒๕๙/๒๕๕๕ โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของจำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๑๔ ซึ่งเป็นคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนซึ่งปฏิบัติหน้าที่ตามกฎหมาย ไม่ใช่ฟ้องให้ชำระหนี้แก่โจทก์เป็นการส่วนตัว จำเลยที่ ๒ ถึงที่ ๑๔ จึงไม่ต้องรับผิดชอบชำระเงินทดแทนให้แก่โจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๘๕๖๘/๒๕๔๘ โจทก์ยื่นคำร้องขอรับเงินทดแทนที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ ๗ และมีหนังสือยินยอมให้นายจ้างของโจทก์เป็นผู้รับเงินทดแทนแทนโจทก์ การที่จำเลยโดยสำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ ๗ มีหนังสือถึงผู้อำนวยการของนายจ้างของโจทก์ปฏิเสธการจ่ายเงิน ส.ผู้ทำการแทนนายจ้างอุทธรณ์คำสั่ง ดังนี้เมื่อโจทก์เพียงแต่ยินยอมให้นายจ้างของโจทก์รับเงินทดแทนได้โดยตรงที่สำนักงานประกันสังคมเขตพื้นที่ ๗ เท่านั้น โดยไม่มีข้อความใด ๆ ที่ให้นายจ้างของโจทก์มีสิทธิอุทธรณ์คำวินิจฉัยของพนักงานเจ้าหน้าที่ต่อคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทน การนำคดีมาสู่ศาลของโจทก์จึงไม่ต้องห้ามตามมาตรา ๕๓

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๔๗๐/๒๕๔๔ การพิจารณาวินิจฉัยอุทธรณ์ของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนกระทำในรูปคณะบุคคลอันเป็นการปฏิบัติหน้าที่ในตำแหน่งตามพระราชบัญญัติเงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ แม้คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนจะไม่ได้มีฐานะเป็นนิติบุคคล คำวินิจฉัยของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนก็มีผลผูกพันกรรมการทุกคนไม่ว่าจะได้เข้าร่วมประชุมพิจารณาวินิจฉัยด้วยหรือไม่ ดังนั้น การฟ้องขอให้เพิกถอนคำวินิจฉัยของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนจึงไม่ใช่เป็นการฟ้องคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนในฐานะส่วนตัว แต่เป็นการฟ้องในทางตำแหน่งหน้าที่ตามกฎหมาย คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนทั้งคณะจึงถูกฟ้องเป็นจำเลยได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๓๐๘๓/๒๕๕๙ โจทก์ยื่นคำขอรับประโยชน์ทดแทนจากจำเลยวันที่ ๔ ธันวาคม ๒๕๕๐ ต่อมาจำเลยมีคำสั่งว่าโจทก์ไม่มีสิทธิได้รับเงินทดแทนค่าบริการทางการแพทย์ โจทก์จึงอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวต่อคณะกรรมการอุทธรณ์ วันที่ ๙ มกราคม ๒๕๕๑ คณะกรรมการอุทธรณ์มีมติให้ยกอุทธรณ์ของโจทก์ โจทก์จึงนำคดีนี้มาฟ้อง เมื่อไม่ปรากฏว่าโจทก์ได้กำหนดระยะเวลาพอสมควรให้จำเลยชำระหนี้ อีกทั้งไม่ปรากฏว่าก่อนฟ้องคดีโจทก์ได้ทวงถามให้จำเลยชำระหนี้โดยทางอื่นอีก จึงเท่ากับว่ายังไม่มีการเตือนให้ชำระหนี้โดยชอบตามมาตรา ๒๐๔ วรรคหนึ่ง กรณีจึงถือไม่ได้ว่าจำเลยผิดนัดเพราะโจทก์ได้เตือนแล้ว แต่การฟ้องคดีย่อมเป็นการทวงถามอยู่ในตัว จำเลยจึงต้องรับผิดชอบดอกเบี้ยในระหว่างเวลาผิดนัดให้แก่โจทก์นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไป

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๕๕๖๖/๒๕๕๘ พ.ร.บ.เงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ บัญญัติให้มีกองทุนเงินทดแทนขึ้นในสำนักงานประกันสังคม (จำเลย) เพื่อจ่ายเงินทดแทนแก่ลูกจ้างแทนนายจ้าง ทรัพย์สินของกองทุนเงินทดแทนตกเป็นกรรมสิทธิ์ของสำนักงานประกันสังคม โดยให้คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนทำหน้าที่ปฏิบัติงานให้แก่สำนักงานประกันสังคมหรืออาจมอบหมายให้สำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ปฏิบัติแทนได้ การที่คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนมีมติโดยอาศัยอำนาจตาม พ.ร.บ.เงินทดแทน พ.ศ. ๒๕๓๗ มาตรา ๓๒ กำหนดแนวปฏิบัติให้ความคุ้มครองแรงงานต่างด้าวที่ประสบอันตรายหรือเจ็บป่วยเนื่องจากการทำงานให้แก่

นายจ้าง ซึ่งต่อมาสำนักงานประกันสังคมถือปฏิบัติตามมตินั้นโดยจัดทำหนังสือวางแนวปฏิบัติแจ้งต่อสำนักงานประกันสังคมจังหวัด คณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนกับสำนักงานประกันสังคมจึงเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเดียวกัน หากการปฏิบัติงานของคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนเป็นการโต้แย้งสิทธิโจทก์ที่ ๑ สำนักงานประกันสังคมต้องรับผิดชอบ การที่โจทก์ที่ ๑ ฟ้อง ส. กับพวกในฐานะคณะกรรมการกองทุนเงินทดแทนเป็นจำเลยในคดีก่อน กับฟ้องสำนักงานประกันสังคมเป็นจำเลยในคดีนี้ จึงเป็นการฟ้องในเรื่องเดียวกันโดยคู่ความเดียวกัน เป็นฟ้องซ้อนตาม ป.วิ.พ. มาตรา ๑๗๓ วรรคสอง (๑) ประกอบ พ.ร.บ.จัดตั้งศาลแรงงานและวิธีพิจารณาคดีแรงงาน พ.ศ. ๒๕๒๒ มาตรา ๓๑